

ION NICULESCU

Pe Văratec în sus

piesă în patru acte,
șapte tablouri

Personajele :

MIHAI EMINESCU
TITU MAIORESCU
I. L. CARAGIALE
ION SLAVICI
ION CREANGA
VERONICA MICLE
LIVIA MAIORESCU
CLARA MAIORESCU
ANIȘOARA ROSETTI
CANDIANO POPESCU

CAROL I
CARMEN SYLVA
N. H. STOICA
ARISTITZA ROMANESCU
MITE KREMNITZ
CLEOPATRA POENARU
CHIBICI
CAMERISTA
UN SERVITOR
ALT SERVITOR

Actul I

TABLOUL 1

Casa Maiorescu, 24 mai 1881.

TITU MAIORESCU (*machiindu-se*): Ce suntem noi, decât niște actori? Niște iluzie și niște realitate, forță simbolică plăsmuită și înfăptuită cu suflet. Și-apoi? Forța caracterului și unica trecere prin marea istorie a flecării clipe. Și, ce vedeți dumneavoastră? Și, ce credeți dumneavoastră? Se zice că, într-o zi, Pascaly, văzându-l pe Eminescu insuportabil îmbrăcat, îl chemă la el și-i dăte 25 de lei, zicându-i să-și cumpere ghețe și haine. Seară, când Pascaly îl văzu la fel îmbrăcat, îl și luă în primire, întrebându-l de ce nu și-a cumpărat ghețe și haine. Atunci Eminescu ripostă, zicându-i că el a făcut întocmai și-i arată două cărți pe care le cumpărase și pe una scria Goethe, pe cealaltă — Heine...

CANDIANO POPESCU (*intrînd*): Schöne Tage, mein Herr...

MAIORESCU: Schöne, schöne, amice, intră în chestie! Presupun că există o chestie, de vreme ce, contrar blencunoscutei dumitale probități orare, te-ai prezentat în orele mele de scris. CANDIANO POPESCU Iertare, ilustre amice, asta e, iertare, există într-adevăr o chestie care nu suferă amănare. Am luat audiență că Junele Eminescu este total contrar frecvenței mele în ilustra dumitale casă.

MAIORESCU: Chestia! Care-l chestia? CANDIANO POPESCU: Ilustra amicitie ce ți-o port m-a îndemnat să întreb dacă n-ar fi cu puțință ca Junele Eminescu să nu mai frecventeze ilustra dumitale casă.

MAIORESCU: Amice nu mai puțin ilustru, conform învățăturilor lui Platon, Tucidide, Socrate, Xenofon, Seneca sau Ignățiu de Loyola, eu am făcut întotdeauna compromisuri neesențiale, dar niciodată esențiale. Deci, domnule

Eminescu va continua să frecventeze ilustra mea casă.

CANDIANO POPESCU : Să înțeleg atunci că ilustrul amic care îmi ești s-ar putea lipsi de ilustra mea frecvență ?

MAIORESCU : Ar fi mult mai bine să-i prezinți ilustrele dumitale omagii Clarei, și chiar te rog să o conversezi la modul ilustru de care ești capabil, eu nemaiavind nici un fel de resurse ilustre în acest scop.

CANDIANO POPESCU Aș vrea, totuși, să știu ce-mi impută junele Eminescu.

MAIORESCU N-aș vrea, totuși, să mai revenim asupra acestui subiect. Domnul Eminescu îl venerază pe Alexandru Ioan Cuza, iar pe dumneata te desfide de a fi participat la căderea sa și de a te ploconi dinastiei inventate de dumneata și alții invenți.

CANDIANO POPESCU : E tinăr. Nu știe și nu înțelege.

MAIORESCU Domnul Eminescu s-a informat personal. Du-le, te rog, la Clara.

(Candiano Popescu iese, intră Livia Maioreescu.)

LIVIA : Papa...

MAIORESCU Zi repede, că-s ocupat.

LIVIA (aparte) : Francmasonule !

MAIORESCU : Zi repede, că-s ocupat.

LIVIA : Repede.

MAIORESCU Ce vrei ?

LIVIA Domnul Eminescu vine-n seara asta la noi ?

MAIORESCU Nu-nțeleg.

LIVIA : Dacă nu vine, unde-l pot găsi ?

MAIORESCU În haos. Domnul Eminescu locuiește în haos. Ce vrei ?

LIVIA : M-a rugat regina să-l rog ceva pe domnul Eminescu.

MAIORESCU Ce amestec am eu în treburile tale, ale reginei și ale domnului Eminescu ?

LIVIA Am presupus că vrei să aprobi treburile mele, ale reginei și ale domnului Eminescu.

MAIORESCU : Ce te-a rugat regina să-l rogi pe domnul Eminescu ?

LIVIA : Regina m-a rugat să-l rog pe domnul Eminescu să-l traducă o poezie în limba română.

MAIORESCU : Inseamnă că regina vrea să se travestească și vrei ca eu să aprob acest travesti astfel încât domnul Eminescu să guverneze România în lozul dinastiei.

LIVIA : Papa, vorbesc serios.

MAIORESCU : Și eu vorbesc serios și credeam că flica mea este de acord. (Livia se îndreaptă spre ieșire.) Livia, nu mi-ai răspuns la întrebare. Ești sau nu de acord ca domnul Eminescu să guverneze România ?

LIVIA (din ușă) : Ba da, papa, sunt de de acord, dar credeam că vrel s-o

guvernezi tu. Se pare însă că tu vrei s-o guvernezi exclusiv pe domnișoara Anișoara Rosetti. A venit domnișoara Rosetti, tată ! (Iese.)

DOMNIȘOARA ROSETTI (Intrînd) : Ce bine că te găsesc singur !

MAIORESCU : Clara e în salon cu amic-ul Candiano.

DOMNIȘOARA ROSETTI : Tata spune că regina ar fi dispusă să te asculte în legătură cu povestea noastră.

MAIORESCU : O regină care nu-i regină decît de două săptămîni e dispusă să asculte orice, adică să se bage în orice fără să facă nimic. S-o lăsăm să se mai coacă puțin.

DOMNIȘOARA ROSETTI Cam cîți ani, Titule ? (Iese.)

ION SLAVICI (intrînd) : Iertați-mă, domnule Maioreescu, dar noi am fi vrut să n-o lăsăm deloc să se coacă.

MAIORESCU Domnule Slavici, eu v-am mai spus să nu folosiți cu ușurință unele cuvinte. În cazul dumitale, sunt aproape sigur că atunci cînd spui noi te referi la dumneata, la Caragiale și eventual la Eminescu.

SLAVICI Domnule Titu, acest noi, Slavici însemnînd Slavici, Caragiale, Eminescu și, dacă-mi permiteți, și Creangă, poate fi un noi foarte greu în istoria neamului !

MAIORESCU : Mă retrag din conversație, domnule Slavici. Este adevărat că domnul Caragiale, înspiratorul dumneavoastră în această chestie, este dispus să părăsească ziarul „Timpul“ ?

SLAVICI : Nu va trece mult timp și o va face. Ar trebui să plec și eu, dar eu, fiind ardelean, gîndesc altfel, cum se zice ; ar trebui să plec și Eminescu, dar Eminescu nu știe încă ce-l așteaptă.

MAIORESCU Pe Eminescu nu-l împiedică spațiul ; eu cred că știe bine ce-l așteaptă. Te-aș ruga să înțelegi că toți știm ce ne-așteaptă, întrucît în ziua de 10 mai ziarul „Timpul“ a binevoit să publice „Scrisoarea III“ de Mihai Eminescu.

SLAVICI Cu modificări, domnule Maioreescu. Credeți că or să ne închidă pentru că jucăm piesa asta ?

MAIORESCU : „Scrisoarea III“ nu mai poate fi modificată și, de fapt, ea apăruse încă de la 1 mai în „Convorbiri literare“. Nu cunosc un gest mai cutezător decît al nostru. N-aș putea spune prin ce perfidie a împrejurărilor eu, care sunt cel mai răspunzător de acest fapt, voi fi ignorat, în timp ce dumneata, Eminescu, Caragiale și Creangă veți fi marcați.

SLAVICI : Și Caragiale ?

MAIORESCU : Poate că nu. Caragiale e atît de subtil... Se va pune la adăpost din vreme, părăsind redacția „Timpu-

lui" și încercind să treacă o vreme neobservat.

SLAVICI: Eu ce-ar trebui să fac?

MAIORESCU: În locul dumatăle, aș trece munții cât mai curînd cu putință.

SLAVICI: Vă puteți lipsi de mine?

MAIORESCU: Deocamdată nu, dar aș vrea să știu din timp ce voi face.

SLAVICI: Voi trece munții. Mă voi stabili la Sibiu, voi tipări „Tribuna” și voi aduce Ardealul înapoi în țară.

MAIORESCU: Așa ar fi să fie, dar tu singur nu-l vei aduce. Pe tine te așteaptă închisoarea de la Văcz, de aceea nu te las încă să pleci. Iar în privința Ardealului, la seama cum vorbești. El este dintotdeauna în țară și va fi întotdeauna în țară.

SLAVICI: Cu Eminescu ce va fi?

MAIORESCU: Eminescu trebuie să moară aici, astfel că nimeni să nu poată domni peste mormîntul lui. Să nu fie liniște în casa nici unui român pînă ce sufletul acestui om nu va fi izbit.

SLAVICI: Vreți să-l omorîm, domnule Maioreescu?

MAIORESCU: El vor să-l omoare, Ioane, și mă tem că nu-i vom putea opri, dar în seara aceasta vom asculta încă o dată „Scrisoarea III” de Mihai Eminescu.

CLARA MAIORESCU (*intrînd*): Titule, domnul locotenent Candiano Popescu este complet deprimat.

MAIORESCU: Știu. Cu sensibilitatea sa extraordinară, nu se poate încă smulge de sub impresia funeraliilor la care a participat și este dezolat că, neavînd vreme să-i ascult zguduitoarele sale impresii, n-a putut să mi le împărtășească.

CLARA: Nu, Titule, mi-a spus că te-a rugat ceva în legătură cu domnul Eminescu.

MAIORESCU: Ceva în legătură cu domnul Eminescu? Se pare că domnul Candiano Popescu ar fi mai liniștit dacă i-ar ști și pe domnul general Cercez și pe Eminescu în același loc.

CLARA: Cum, Titule, domnul Candiano Popescu a fost împreună cu domnul general Cercez...

MAIORESCU: Tocmai pentru că a fost.

CLARA: Nu știu ce să spun. Era vorba de domnul Eminescu. Vine în seara aceasta la noi?

MAIORESCU: Precum știi, domnul Eminescu îl evită pe Candiano Popescu; nu înțeleg de ce Candiano Popescu vrea să-l evite pe domnul Eminescu.

CLARA: Dacă-mi dai voie, am să-ți spun eu. Candiano Popescu apreciază că este suficient că ați publicat „Scrisoarea III” în ziua încoronării și n-ar vrea să fie silit să mărturisească la

palat că voi continuați să fiți în admirația domnului Eminescu.

MAIORESCU: În acest caz, Candiano Popescu va trebui să se lipsească de plăcerea de a relata la palat cu cît entuziasm ascultăm noi „Scrisoarea III” spusă nouă de însuși domnul Eminescu.

CLARA: Vrei, deci, să plece?

MAIORESCU: Ca să vreau să plece ar fi trebuit să vreau să vină, iar el și-a luat cu de la sine putere libertatea de a reprezenta Palatul în casa mea.

CLARA: Titule, dorești un conflict cu domnul locotenent Candiano Popescu?

MAIORESCU: Nici vorbă! Eu sper ca țării să fie detronați și, în consecință, Candiano Popescu să fie dezavuat.

CLARA: Nu știu ce să spun. S-o rog pe domnișoara Rosetti să-ți explice consecințele?

MAIORESCU: Nu. Îi voi ruga eu pe Candiano Popescu să înțeleagă situația. (*Ies.*)

(*Intră Mihai Eminescu Livia.*)

LIVIA: Poftiți, domnule Eminescu, luați loc. (*Eminescu se așază și scoate dintr-un buzunar niște manuscrise.*) Domnule Eminescu, m-a rugat regina să vă rog ceva... (*Pauză. Eminescu tace.*) Domnule Eminescu, mîine dimineață tata va primi niște vizite. Va fi un fel de consiliu de coroană în privința dumneavoastră și v-aș cere îngăduință să aud tot ceea ce vă interesează și să vă spun ceea ce voi auzi... (*Pauză. Eminescu tace.*) Domnule Eminescu, se pare că dezvelirea statuii lui Heliade se va amîna... (*Pauză. Eminescu tace.*) Domnule Eminescu, la biblioteca din Leipzig v-a apărut o traducere după Schiller, vreau să zic un original, „Mănușa”, domnule Eminescu... (*Pauză. Eminescu tace.*) Domnule Eminescu, domnul Negruzzi i-a scris tatei că v-a scris două scrisori în care vă imploră să-i trimiteți nuvela lui Slavici... (*Pauză. Eminescu tace.*) Domnule Eminescu, la Paris s-a deschis prima expoziție internațională de electricitate... (*Pauză. Eminescu tace.*) Domnule Eminescu, Nicu Gane a fost numit primar al Iașilor...

MIHAI EMINESCU: Foarte bine.

LIVIA: Domnule Eminescu, am auzit că se pregătește un atentat la adresa președintelui Statelor Unite ale Americii...

EMINESCU: Nu-s de acord.

LIVIA: Domnule Eminescu, Iuliu I. Roșca a cerut-o în căsătorie pe ...doamna Veronica, dar dînsa a refuzat... Domnule Eminescu, noi, nu demult, am fost în excursie la Cernica și la Pașărea, trăsura noastră avea patru cai și ne-a costat 35 de lei... (*Pauză. Emi-*

nescu tace.) Domnule Eminescu, doamna Veronica Micle a trimis o poezie la revista „Familia”... Regina, știți, regina m-a rugat să vă rog ceva... Domnule Eminescu, Europa are 315.929.000 de locuitori, America are 94.405.000 de locuitori, Asia are 834.707.000 de locuitori, adică pe glob se zice că locuiesc 1.455.000.000 de oameni... (Pauză, Eminescu tace.) Domnule Eminescu, Samson i-a scris tatii ca sa va faca profesor la Institutul Bășotă din Pomirla, vrea să vă facă profesor la Pomirla... (Pauză, Eminescu tace.) Domnule Eminescu, pentru cine ați scris „Pe lângă plopii fără soț”? EMINESCU: Pentru dumneavoastră, domnișoară.

LIVIA: Vai, domnule Eminescu, și eu care credeam că ați scris-o pentru tata...

EMINESCU: Da, domnișoară Livia, pentru tatăl dumneavoastră am scris-o. (Livia iese și în timp ce Eminescu, convins că este singur, citește „Scri-soarea III”, în încăperea vin pe rînd și în tăcere Maiorescu, Clara, Livia, Slavici, domnișoara Rosetti, Chibici... Terminînd de citit, Eminescu zice.) Chibici!

CHIBICI (apropiindu-se): Da, Măhai, sunt aici!

EMINESCU: Chibici, nu știi dacă domnul Maiorescu e acasă?

Actu II

TABLOUL 2

Casa Maiorescu, 25 mai 1881.

LIVIA: Tată, pleac la palat. Ce direcție îmi dai?

MAIORESCU: Seriu. Nu mi-ai spus încă ce ai vorbit cu domnul Eminescu.

LIVIA: A recunoscut că a scris „Pe lângă plopii fără soț” pentru cineva anume.

MAIORESCU: Ce-a făcut?

LIVIA: Așa mi-a spus aseară. Uite, mi-am notat în carnetel cuvintele lui: „Așa e, domnișoară, „Pe lângă plopii fără soț” am scris-o pentru cineva anume”.

MAIORESCU: Înseamnă că tu l-ai provocat.

LIVIA: Sigur că da. Fiica ta este o provocatoare care îți scamănă perfect.

MAIORESCU: Ce te supără, Livia?

LIVIA: Nimic mai mult decît domnișoara Rosetti.

MAIORESCU: Ce ți-a făcut ea ție?

LIVIA: Nimic mai mult decît că, și eu, ca și domnul Eminescu, nu am stimă pentru batracieni.

MAIORESCU: Ai pregătit îndelung gîndirea aceasta? „Că și eu ca și” este un mod tare urcîcios de exprimare. De ce nu înveți de la domnul Eminescu arta expresiilor frumoase? Găsești dumneata că „își arată pooitura bulbucății ochi de broască” este o expresie demnă de un poet atît de genial ca domnul Eminescu? Un geniu căzut în extaz după formele atît de rotunde ale doamnei Poenaru, o ființă cu niște ochi la fel de rotunzi ca și mintea ei rotundă? I...

LIVIA: Papa, nu crezi că ești prea material pentru a mă iniția în tainele portretisticii?

MAIORESCU: Nu înțeleg aversiunea voastră față de neamul Rosetti și, iată, mă fulgeră gîndul că Eminescu, că

tu i-ai inspirat lui Eminescu această aversiune. Eminescu ar fi în stare să dărîme universul ca să facă plăcere unui copil.

LIVIA: Papa, îți primesc cu drag complimentul, dar, rogu-te, nu mă amăgi. Domnul Eminescu nici nu mă observă.

MAIORESCU: Sper că n-ai dori ca să te observe?

LIVIA: Domnul Eminescu este din cale afară de respectuos, tată! De aceea, îl respect și îl apăr.

MAIORESCU: Asprimea ta a devenit necuviință, iar trufia ta, impertinență. Dacă n-aș recunoaște în firea ta fulgerul genului meu, te-aș dizgrația imediat.

LIVIA: Tată, n-o suport pe domnișoara Rosetti.

MAIORESCU: Nici nu trebuie s-o suporti. Trebuie doar să admiți că toate discuțiile noastre în această privință sunt definitiv abandonate. Pentru totdeauna. De acord? Mi-e de ajuns că fostă domnișoară intransigentă, domnișoara Veronica Cimpanu, se tirăște azi la picioarele mele să-i asigure existența. Nu accept nimănu să mă învețe ce-s viața și morala.

LIVIA: Dacă dumneata pui probleme educative, eu mă supun.

MAIORESCU: Mulțumesc. Și, du-te la palat. Vei găsi acolo atîta morală cîtă ți-e necesară să-l vezi pe tatăl tău în adevărată lui factură de sfînt. Eu nu-s căpcaunul de Hasdeu, care a vrut să facă din fiică-sa o culegere din absurditățile lumii.

LIVIA: Tată, de ce spun toți că nu ai umor?

MAIORESCU: Pentru că nu am.

VOCEA CLAREI (din antreu): Duceți-l în biroul soțului meu.
SPIRIDON (intrând împreună cu alt servitor și aducând un cufăr): Ne-a trimis domnul Hasdeu...
MAIORESCU Puneți-l acolo. (Văzînd că servitorii nu pleacă.) Ce mai e?
SPIRIDON: Ne gîndeam că, poate...
MAIORESCU Gîndiți-vă cu domnul Hasdeu.

(Servitorii ies.)

LIVIA: Mă duc și eu.
MAIORESCU: Nu ești curioasă să vezi ce mi-a trimis domnul Hasdeu?
LIVIA: Nu. Deloc. (Ieșînd.) De altfel, cred că vine curiozitatea însăși. Îi aud pașii.
CANDIANO POPESCU (intrînd) Amice, am venit să privim lucrurile în față.
MAIORESCU: Zău? !
CANDIANO POPESCU Ba, chiar așa. Nu-i cu puțință ca domnul Ion C. Brătianu să fie șeful guvernului, iar domnul C. A. Rosetti să fie șeful Internelelor la guvern, și să se mai și întîmple ceea ce s-a întîmplat.
MAIORESCU Toată iumea a făcut haz de revoluția asta și de republica asta de la Ploiești, dar am impresia că voi ați luat puterea.
CANDIANO POPESCU Îmi permiteți și mie să văd cine e în cufăr?
MAIORESCU: Ce?
CANDIANO POPESCU: În cufărul pe care ți l-a trimis Hasdeu!
MAIORESCU: Tu crezi că e cineva în cufăr? Știam eu că sunteți speriați, dar nici chiar așa. Ce s-a mai întîmplat?
CANDIANO POPESCU E furie mare, domnule!
MAIORESCU Ce furie, domnule?
CANDIANO POPESCU Vin de la Camera, domnule. Camera nu mai acceptă.
MAIORESCU: Vrei să zici că domnul C. A. Rosetti nu mai acceptă.
CANDIANO POPESCU Nici domnul Ion C. Brătianu. Domnul C. A. Rosetti, care are o slăbiciune sinceră pentru domnul Eminescu, îi trimisese acestuia vorbă să se calmeze, dar domnul Eminescu nu s-a calmat deloc.
MAIORESCU: Pentru că domnul C. A. Rosetti n-a respectat tirgul ce l-a propus domnului Eminescu.
CANDIANO POPESCU: Pentru că domnul Eminescu nu voia numai legația din Roma, cerea și o revistă în care să-l ridiculizeze zi și noapte pe domnul Rosetti.
MAIORESCU Să-i fi dat legația, domnule, nu sunteți de ieri, de azi în politică.

CANDIANO POPESCU: Dunneata uști voit ce-a făcut domnul Eminescu la legația din Berlin.
MAIORESCU Faceți ce vreți. Eu v-am spus părerea mea.
CANDIANO POPESCU: Dumneata ești înamorat de domnul Eminescu. Dar noi nu suntem înamorați. Și-o să-l calmăm. Este absolut necesar să-l calmăm.
MAIORESCU: Ce să mai zic? Te poți uita în cufăr, amice.
CANDIANO POPESCU: Nici nu mă așteptam la altceva de la dumneata. Numai că te vom calma și pe dumneata, altfel, dar te vom calma, fără doar și poate.
MAIORESCU: Cum, amice?
CANDIANO POPESCU Simplu. Simplu de tot. O vom pune pe Anicuța să te prăjească la foc mic de tot pînă vei înțelege cum stai cu familia Rosetti.
MAIORESCU Nu cumva voi l-ați prăjit și pe Cuza?
CANDIANO POPESCU În politică nu e cruțat nimeni, amice. Politica nu are de-a face cu sfinți. Voi tot îl plingeți pe Cuza, dar ce mi-e Cuza pe lângă Cezar Iulius? N-a fost sacrificat Cezar pentru a deveni Augustus...
MAIORESCU O clipă! Dacă ai intenția să-mi demonstrezi că tu ești Augustus iar Cuza era Cezar, m-ai și convins.
CANDIANO POPESCU: Co-mi stă, domnule, mie împotriva?
MAIORESCU Numele — ai un nume ridicol, un nume predestinat de aghiotant.
CANDIANO POPESCU: Și mai ce?
MAIORESCU: Ochii pieziș, dragă. Mă și mir că bietul Cuza nu și-a dat seama cînd ținea revolverul spre el că ai fi tras aiurea. Alta ar fi fost istoria.
CANDIANO POPESCU Ce vreți să spuneți, domnule Maiorescu?
MAIORESCU: Te educ, domnule. Te educ să-ți suporti funcția de la palat. N-ai vrea să te pierd din neglijența mea.
CANDIANO POPESCU: Tot mai crezi, domnule, că am fi putut lupta singuri cu Poarta Otomană?
MAIORESCU Avîndu-l pe Cuza în frunte, da. Avea o oaste de patru ori mai mare decît Mihai Viteazul. Într-o jumătate de an, am fi eliberat toate teritoriile românești și nimeni n-ar mai fi ridicat nici vorba și nici spada împotriva românilor.
CANDIANO POPESCU: Mie îmi vorbești astfel, domnule, mie care am văzut și știu bine cîți români m-au urmat la Ploiești?
MAIORESCU: Cum să te urmeze, mă, țara, cînd toată țara știe că l-ai pus pistolul în plect lui Alexandru Ioan Cuza? Cum să te creadă românii?

CANDIANO POPESCU: De ce Alexandru Ioan Cuza și nu Alexandru Candiano Popescu?

MAIORESCU: Cuza era un simbol!

CANDIANO POPESCU: Vă place cum sună. M-ați refuzat din motive filologice și rău ați făcut. Va trece mult timp până cînd va fi bușumată această monarhie căreia i-ați dat drept aghiotant pe cel mai capabil dintre români.

MAIORESCU: Tu ești acela? Șă știi că dacă e cineva în cușor o pățești iar...

CANDIANO POPESCU: Dumneata uiți, amice, că domnul Hasdeu, unul dintre cele mai alese spirite ale timpului nostru, a fost închis la Văcărești pentru simpatia sa nedezmîntită față de mine.

MAIORESCU: Iar aghiotantul dumitale, domnul Ion C. Brătianu, este șeful guvernului... Știi ce, amice, eu nu voiesc să fiu guvernat de aghiotanți. De aceea îl susțin pe Eminescu la domnie.

CANDIANO POPESCU: Mai bine susțineți-l la doamna Cleopatra și scuzați-mă că ți-am răpit atîta timp. Am treabă la palat.

MAIORESCU: Vezi cum pui pistolul lui Carol în față.

CANDIANO POPESCU: Nici o grijă! (Iesc.)

MAIORESCU (singur): Cine-ar crede, cine va observa și cînd va observa că ăsta s-a instalat în scaunul de umbră al țării, și, ca un domn de umbră ce este, va guverna din umbră, el și tot neamul lui de umbre, desconsiderați și disprețuiți de toți și totuși avînd o sabie și ținînd o sabie deasupra celor mai luminate capete? Sărmăne Dionis! Richard al III-lea e nimic pe lângă Candiano Popescu.

MITE KREMNITZ (intrînd): Titule, nu-i faci un serviciu domnului Eminescu dacă îi pui în seamă gînduri politice pe care nu le are.

MAIORESCU: Văd că domnul Eminescu te-a învățat foarte bine limba română, ceea ce nu poate decît să mă bucure. Pentru că vei înțelege că nu am nici cea mai mică intenție de a mă transforma în servitorul domnului Eminescu.

MITE: A face un serviciu înseamnă a fi servitor?

MAIORESCU: Servitutea este o treabă latinească. Cine n-o înțelege latinește...

MITE: Vezi cum îți place să te complici?

MAIORESCU: Ce vrei să zici?

MITE: Vreau să-mi explici niște arici. I-am tradus niște poezii în germană domnului Eminescu și le-am trimis la Leipzig. Înseamnă că sunt servitoarea domnului Eminescu?

MAIORESCU: Este altceva. Vorbim zilnic despre Eminescu. Am numărat:

ieri am rostit cu însumi de o sută patruzeci și trei de ori numele domnului Eminescu. Vreau să știu dacă este o obsesie, iar dacă nu este o obsesie, atunci ce este? Iar peste toate acestea, ironiile domnului Eminescu nu mai au limite.

MITE: Cum?

MAIORESCU: Ieri, nu mai departe de ieri, aici, în acest birou, i-a declarat Liviei că a scris „Pe lângă plopul fără soț” pentru...

MITE (rîzînd): Serios?

MAIORESCU: Adică, dumneata rizi? Dumneata te amuzi?

MITE: Ce-ar fi rău într-o glumă atît de inocentă?

MAIORESCU: Sigur că da. Dumneata arunci mantia inocenței peste tot ce face și ce spune domnul Eminescu și apoi te miri că zarzavagii din București se preocupă de virtutea dumitale.

MITE: Ei se preocupă în general de virtute. Ei sunt niște filosofi antici, Titule. Nu-mi pot reprezenta nici Atena și nici Roma fără acești zarzavagii preocupați de virtute. Cum ți-ai putea explica faptul că istoria a reținut numărul caprelor mulse pentru baia zilnică a împărătesei, fără aportul celor ce mulgeau caprele?

MAIORESCU: Ce vrei să deduci?

MITE: Am dedus deja că acei ce mulgeau caprele știau să numere.

MAIORESCU: Asta-i bună! Te rog să te liniștești. De vreme ce domnul Eminescu a recunoscut că a scris „Pe lângă plopul fără soț” pentru cine a scris-o înseamnă că n-a scris-o pentru dumneata.

MITE (iese și se întoarce cu Cleopatra Poenaru, pe care o aduce de mînd): Poftim, doamnă. Acesta-i domnul care pretinde că domnul Eminescu a scris „Pe lângă plopul fără soț” pentru altcineva!

CLEOPATRA: Și ce-ați vrea acum, să apăr virtutea altcuiva cu propria mea virtute?

MITE: Așa s-ar cuveni.

CLEOPATRA: Și dacă, după aceea, domnul Eminescu îi va dedica și poezia „Atît de fragedă”?

MITE: Acu, ce-al vrea și dumneata?

MAIORESCU (întrerupîndu-se din scris): Nu mai pot! Sunt de șase ore pe baricade. Vă rog să mă scuzați. (Iese.)

CLEOPATRA: Explică-mi, dragă, care-i misterul acestei trebi. Și dumneata și Titu vă purtați de parcă ați pune la cale cine știe ce. Doar știți că n-am nici o legătură cu nici un fel de politică.

MITE: Nu te impacienta. Nu-i vorba de nici un fel de politică. E o problemă de dame.

CLEOPATRA: Nu știu ce fel de română te-a învățat Eminescu, dar pînă la

dumneata n-a mai zis nimeni „problemă de dame”. Ce Dumnezeu vrei să zici?

MITE: Nu se poate zice „problemă de dame”? Dar cum se zice în română „problemă de dame”?

CLEOPATRA: Chestie muicrească. Asta vrei să zici?

MITE: Dragă, este o fantasmagorie de-a lui Titu. Cea mai cea dintre toate.

CLEOPATRA: Adică...

MITE: Mă cam jenez să-ți spun. În orice caz, Titu m-a instruit să nu-ți spun.

CLEOPATRA: Atunci nu-mi spune.

MITE: Ba o să-ți spun. Domnul Titu s-a hotărât să o primească în taină, **în mare taină, pe Veronica Micle**, care îi solicită insistent o audiență. Titu dorește două martore.

CLEOPATRA: E absurd. Nu consimt.

MITE: Nici eu nu consimt, dar vezi dumneata cine a venit?

VERONICA MICLE (din ușă): Domnul profesor mi-a spus că mă poate primi...

MITE: Domnul profesor poate orice.

CLEOPATRA: Vai, ce frumoasă copilă!

MITE: Uite-te numai ce ochi neasemuiți are! Nici n-aș fi crezut.

CLEOPATRA: Îmi vine să mă-nchin. Nu mai rezist. Vino, te rog. (Cleopatra și Mite ies.)

MAIORESCU (intrind): Așadar, ai venit, totuși?

VERONICA: M-a sfătuit domnul Hasdeu.

MAIORESCU: Îmi dai voie să deschid fereastra?

VERONICA: Simțiii nevoia să mă aruncați pe fereastră?

MAIORESCU: Mă sufoc. Ai adus cu dumneata toate florile de tel din grădina Copoului. Mă sufoc, literalmente.

VERONICA: Vă e dor de Iași?

MAIORESCU: Cui nu-i e dor de Iași? Mă interesează însă obiectul vizitei dumneavoastră.

VERONICA: Îl cunoașteți, de vreme ce m-ați primit.

MAIORESCU (scoate o carte din bibliotecă): Astfel pusă problema, cred că vă pot fi într-adevăr de folos. (Răsfoiește cartea și citește.) „Ziua de 3/16 februarie 1876 a fost cea mai fericită a vieții mele. Eu am ținut-o pe Veronica în brațe, stringînd-o la piept, am sărutat-o. Ea-mi dăruie flori albastre pe care le voi ține în toată viața mea.”

VERONICA: A scris Mihai, cu mîna lui, aceste rinduri?

MAIORESCU: Este o adnotare cu scrisul înconfundabil al domnului Eminescu.

VERONICA: Domnule profesor, în ce zi suntem azi?

MAIORESCU: 25 mai 1881.

VERONICA: De cită vreme sunteți în posesia acestei dovezi?

MAIORESCU: Cartea nu-mi aparține, dar se află la mine dinainte de a fi murit distinsul dumitale soț.

VERONICA: Și n-ați uzat de ea. De ce?

MAIORESCU: Doamnă, știința dreptului este pretențioasă și exactă. Afirmațiile unei persoane despre o altă persoană nu înseamnă nimic sau nu înseamnă mare lucru. Ele pot fi combătute în justiție, iar, în speță, domnul Eminescu însuși ar fi negat veritatea înscrisului său.

VERONICA: Vă rog...

MAIORESCU: Dar dumneata mi-ai cerut să-ți autentific un drept consecutiv calității dumitale de soție a profesorului Micle. E o problemă de conștiință, doamnă Micle. Dumneavoastră mi-ați impus o normă de conștiință morală și un principiu moral. Intransigența dumneavoastră a determinat excomunicarea mea din învățămînt...

VERONICA: Și numirea dumneavoastră ca ministru, într-o administrație care a culminat cu numirea marelui vizir Brătianu în funcția de șef al guvernului.

MAIORESCU: Doamnă Micle, dumneavoastră ați fost la minăstire?

VERONICA: Cine n-a fost la minăstire?

MAIORESCU: Ofelia. De aceea îi spune Shakespeare „Ofelia, du-te la minăstire.”

VERONICA: Cine ar putea ști cu exactitate?

MAIORESCU: Nimeni, nimeni n-are capacitatea absolută de posesie, cu excepția dumatile, care n-ai avut nici o ezitare în privința relațiilor dintre mine și colega dumitale, iar acum, acum unde sunt principiile dumatile morale?

VERONICA: Domnule profesor, gestul meu infantil v-a deschis calea unei cariere impetuoase.

MAIORESCU: Mi-ai luat iubirea, ducă! La orice v-ați gîndit, numai la faptul că puteam s-o iubesc pe colega dumneavoastră, nu.

VERONICA: Eram prea mică, domnule profesor.

MAIORESCU: Frați mică?

VERONICA: Mică de tot, domnule Maioreescu.

MAIORESCU: Doamnă Micle, cu amîns întotdeauna spre o viață solemnă, spre solemnitatea vieții, refuz caricaturile de orice fel, din puținătatea marmurii. Cînd ai o singură bucată de marmură, e păcat să faci din ea o caricatură.

VERONICA: Vă rănește sensibilitatea mea?

MAIORESCU: V-am spus că doresc să fiu și să rămîn solemn, numai dumneata vezi altfel, dumneata ai vrut să arunci asupra prestigiului meu o manie de frivolitate ce nu-mi aparține.

VERONICA: Cum aș putea să vă conving de contrariul?

MAIORESCU : Încetînd să mai căutați în spusele mele alte sensuri și alte intenții decît cele ce le afirm, Încetînd să căutați în preajma mea amori și amante inexistente.

VERONICA : E clar.

MAIORESCU : Ce este clar ? Vedeți că nu mă credeți ? Văd că nu vă puteți lua ochii de la cufărul acela. Credeți că am ascuns pe cineva acolo ? Poftim, controlați. *(Se apropie de cufăr în timp ce capacul acestuia se ridică, iar din el iese Aristizza Romanescu. Maiorescu se oprește uimit.)* Ce ? Nu e cu puțință ! E o infamie ! Ce vă imaginați ?

VERONICA *(retrăgîndu-se)* : Vă rog să-mi permiteți să vă mulțumesc. Sunteți într-adevăr foarte solemn. N-aș vrea să vă mai inoportunez cu frivolitățile mele.

MAIORESCU *(strigînd)* : Spiridoane, ce mi-al făcut ? Nu e cu puțință ! Ce înseamnă infamia asta ? Va trebui să-mi dați o explicație, doamnă. Pretind o explicație.

ARISTIZZA ROMANESCU *(strigînd)* : O veți avea. Vă rog frumos să vă calmați. Ceea ce vă voi spune vă va satisface pe deplin.

MAIORESCU : Pe deplin ? Nu se mai poate. Idealul meu de solemnitate, prestigiul meu... Ce mă fac cu prestigiul meu ?

ARISTIZZA : Domnule profesor, e adevărat că Platon a zis că omul e un animal biped fără pene ?

MAIORESCU *(perplex)* : Da. E adevărat.

ARISTIZZA : Dacă e adevărat, dumneavoastră ați susținut aceasta, atunci să vorbim, vă rog, ca între două animale bipede fără pene.

MAIORESCU : Dumneata întreci orice măsură. Cum e cu puțință ? Nu vi s-a spus pînă acum că Titu Maiorescu are orice în afară de umor ?

ARISTIZZA : Să vedeți...

MAIORESCU : Ce să mai văd ? Mai e ceva în cufăr ?

ARISTIZZA : Pascaly...

MAIORESCU : Pascaly ? Doar nu vreți să spuneți... ?

ARISTIZZA : E la gară. Lăsați-mă să vă spun !... Cînd a răposat răposatul Pascaly, s-a făcut o chetă și i s-a comandat un bust în Italia. Acum, bustul lui a sosit la Gara de Nord și nimeni nu vrea să mai dea cîțiva lei ca să-l ia de acolo ; trebuie plătită taxa de magazinaj...

MAIORESCU : Nu-l numai taxa, cine plătește taxa la și bustul.

ARISTIZZA : E oare cu puțință ?

MAIORESCU : Avram Iancu a murit pe o rogojină.

ARISTIZZA : Dar l-au îngropat cu trei-zeci de preoți !

MAIORESCU : Ce știi dumneata ?

ARISTIZZA : Sper că nu vreți să-mi dați vreun citat din Kant. Eu am venit pentru Pascaly.

MAIORESCU : Dacă mă și ofensezi, atunci am să-ți dau un răspuns categoric. Cred că problema bustului lui Pascaly este de competența domnului Iasdeu. Dînsul, am auzit, se și ocupă la Cîmpina de așa ceva.

ARISTIZZA : Asta-i tot ce-mi puteți spune ?

MAIORESCU : Dimpreună cu asigurarea deosebitei mele considerații.

ARISTIZZA : Înseamnă că va trebui să stau aici pînă vine doamna Clara.

MAIORESCU : Nu, nu ! Asta, nu ! Cît mă costă ?

ARISTIZZA : Doi lei și jumătate.

MAIORESCU : Pentru doi lei și jumătate ați făcut tot teatrul acesta ?

ARISTIZZA : Nu. Pentru Pascaly și pentru teatrul românesc. O asemenea întimplare nu trebuie să se mai repete. Și, vă rog să-mi spuneți în ce fel aș putea să vă rămîn agreabilă ?

MAIORESCU : Nu știu nici un chip.

CANDIANO POPESCU *(intrînd)* : Vezi, amice, vezi, există și lucruri imparadonabile, ți-am spus doar. Era ceva în cufăr.

MAIORESCU : Era ceva în cufăr ? Cine era ?

CANDIANO POPESCU : Dînsa, dînsa era.

ARISTIZZA : Cum îți permiți, domnule, să insinuezi așa ceva ? Chiar dacă ești dumneata maestrul aparițiilor neașteptate, de data aceasta ești pe un drum complet fals.

CANDIANO POPESCU : Sunt pe drumul vedeniilor, doamnă, sunt un om bîntuit de vedenii. Dumneata nu ești altceva decît o vedenie a mea.

MAIORESCU : Așa s-ar zice. Nu te pot ajuta cu nimic. *(Iese.)*

CANDIANO POPESCU : Doamnă, știți cît de mult vă admir, cît de mult vă...

ARISTIZZA : N-are rost să vă agitați.

CANDIANO POPESCU : Nu mă mai disprețuiți, doamnă, nu mă mai jigîniți, sunt o ființă omînească.

ARISTIZZA : Mă cam îndoiesc, dar vă ascult, am un moment cînd simt nevoia să ascult, dacă mi s-ar adresa acum o fiară din inima pădurilor m-aș opri s-o ascult. Ziceți odată ! Începușeti să fiți curtenitor.

CANDIANO POPESCU : Eu sunt un curtean, doamnă, un curtean, lupt pentru Palat, vreau să vă folosiți talentul în Palat.

ANIȘOARA *(intrînd)* : Colonele, vorbiți singur, ați început să vorbiți singur ? De cînd vi se întîmplă ?

CANDIANO POPOESCU Scuzați-mă, domnișoară, am avut o vedenie, o simplă vedenie. Nu vă supărați, pot să-mi iau vedenia și să mă retrag?

ANIȘOARA: Desigur, cum să nu, dar e regretabil, părea atât de interesant, de captivant, aș putea spune.

(Candiano și Aristizza ies.)

MITE (întrînd împreună cu Cleopatra): Ascultă, domnișoară Rosetti, dumneata te și consideri stăpînă în casa Malorescu?

ANIȘOARA: O, nu. V-am rugat, pur și simplu, să ne întîlnim aici fiind mai intim, eu doresc o discuție cît mai intimă.

CLEOPATRA Și, desigur, cît mai elegantă. Te rugăm să ne schițezi ideea dumitale.

ANIȘOARA E o problemă, cum să mă exprim?...

MITE: Dumneata vrei s-o desparti pe sora mea de Titu și vrei ca noi să te sprijinim.

ANIȘOARA: Nu, o, nu, ar fi prea vulgar să-ți cer așa ceva.

CLEOPATRA: Încearcă, Mite, te rog, încearcă să fii pacientă. Presupun că și dînsa e în admirația domnului Eminescu și vrea să trateze cu noi acest numitor comun al destinelor noastre implacabile.

ANIȘOARA: Adevărat este ceea ce spuneți, doamnă Cleopatra, dar de vorbit împreună vreau să vorbim altceva.

MITE: Ce?

ANIȘOARA E o problemă, o problemă de echilibru european.

CLEOPATRA: Domnul Eminescu e o problemă de echilibru european?

ANIȘOARA: Mă răstălmăciți, mă conțorsionați. Nu, nu este cazul. V-am spus. Despre domnul Eminescu eu n-aș discuta decît cu sufletul meu. Eu vreau să discut o problemă de echilibru european.

MITE: Am înțeles. Presupun că vei reuși să devii soția lui Titu.

CLEOPATRA Și eu înțeleg cite ceva, eu voia voastră, dar ceea ce nu înțeleg este de ce trebuie să joc eu un rol atît de infam în viața domnului Eminescu.

ANIȘOARA: Cleo, trebuie să faci și tu ceva pentru echilibrul european, fii înțelegătoare.

CLEOPATRA: Tata a făcut din mine un model și probabil am să rămîn un model toată viața.

MITE: Nu te enerva, găsim noi o soluție.

CLEOPATRA: Nu găsim nici o soluție. Voi uitați mereu că Veronica are pretenții asupra plopilor fără soț.

ANIȘOARA: Nu uităm, numai că ei trebuie să fie ai noștri.

CLEOPATRA: Ai informații de la interne?

MITE: Are fler.

CHIBICI (întrînd): Inoportunez?

MITE: Nu, domnule Chibici, trei grații stau la picioarele dumneavoastră.

CHIBICI: Mi s-a spus că aveți nevoie de un avocat. În ce problemă?

ANIȘOARA: În probleme grațioase, domnule. Nu te neliniști.

TABLOUL 3

Decor la Palat, 1881.

CANDIANO POPOESCU Ce studiați, domnișoară Livia?

LIVIA: Formele.

CANDIANO POPOESCU Pe toate?

LIVIA: Numai pe cele trei: teofanică, teandrică și trinitară.

CANDIANO POPOESCU: Dumneavoastră îl admirați mult pe domnul Eminescu, nu-l așa?

LIVIA: Întocmai.

CANDIANO POPOESCU: Vă place haosul? I...

LIVIA: Haosul și repaosul. Sper că nu doriți să vă încercați în arta ironiei pe seama mea!

CANDIANO POPOESCU: N-am nici cea mai mică înclinație spre această artă, care este, cum am auzit, apanajul oamenilor inteligenți. Pe mine, inteligența m-a ferit întotdeauna...

LIVIA: Vreți să spuneți că v-a ocolit?

CANDIANO POPOESCU: Da. M-a ferit în sensul că m-a ocolit.

CARMEN SYLVA (*intrind*): Livia, am o idee excelentă.

LIVIA: De acord, doamnă.

CARMEN SYLVA: Ți-am mai spus să nu mai fii de acord cu mine înainte de a-mi asculta opinia.

LIVIA: Dumneavoastră aveți întotdeauna numai opinii excelente.

CARMEN SYLVA: Bine. Zimbește-mi. Acordă-mi un zimbet frumos în care să văd toată dragostea ce mi-o purtați cu toții. (*Livia zimbește și Carmen Sylva studiază zimbetul.*) Bine. Te-am rugat ceva. Ți-ai îndeplinit misiunea?

LIVIA: Precum mi-ai zis.

CARMEN SYLVA: Domnul Eminescu a fost încântat, nu-i așa?

LIVIA: Emoționat.

CARMEN SYLVA: Candiano, cât de emoționat poate fi domnul Eminescu când aude de mine?

CANDIANO POPESCU: Mă tem că ceea ce domnișoara Livia numește emoție este o indiferență totală.

CARMEN SYLVA: Cum? Dumneata îndrăznești să-mi spui că unul dintre supușii mei este indiferent?

LIVIA: Domnul aghiotant nu se teme însă să vă minie într-o așa de frumoasă zi de primăvară...

CARMEN SYLVA: Dar dumneata, dumneata îl aperi pe domnul Eminescu cu nerușinare. Crezi că asta nu mă poate minia?

LIVIA: Spuneți că aveți o idee excelentă...

CARMEN SYLVA: Da. Vreau să întemeiez o stațiune la țărmul Mării Negre și să-i dau numele meu. Voi construi încă de anul acesta un hotel în formă de vapor și-i voi spune Hotelul „Belona”. Hotelul „Belona” din Carmen Sylva. Ce măreț...

LIVIA: Domnul Eminescu spunea că va pleca la Constanța în curând.

CARMEN SYLVA: Tot Eminescu? Asta-i tot ce-mi spui despre ideea mea excelentă?

LIVIA: Mă gîndeam că vrei să știi...

CARMEN SYLVA: Să-mi amintești despre Ovidiu. Nu-ți convine? De ce nu-ți convine?

LIVIA: De la Ovidiu la Eminescu timpul merge în linie dreaptă. Ce să nu-mi convină?

CARMEN SYLVA: Pe numele tău de împărăteasă?

LIVIA: Pe.

CARMEN SYLVA: Livia, tu știi că domnul Candiano a adunat arme la Bușteni ca să atace singur Transilvania?

LIVIA: Da, doamnă, știam!

CARMEN SYLVA: De ce nu mi-ai spus?

LIVIA: Ar fi însemnat să-mi dezaprobie propriul meu suflet, doamnă.

CARMEN SYLVA: Zău? Știi și că a publicat poezii sub titlul „Cînd n-aveam ce face”?

LIVIA: Dar, doamnă, între timp a găsit de lucru.

CARMEN SYLVA: Așa?! A găsit de lucru... Dar este adevărat că voi faceți cheta pentru domnul Eminescu? Este o acțiune antimonarhică, da? Tatăl tău cită a dat?

LIVIA: Tata nu a fost atât de antimonarhic pe cît îl credeți.

CARMEN SYLVA (*rizind*): Lasă-mă în pace. Știi că mi-ești dragă. Ai fost la gară?

CAMERISTA (*intrind*): Majestate...

CARMEN SYLVA: Recită.

CAMERISTA: Nu știu cum.

CARMEN SYLVA: Zi pe gură.

CAMERISTA: La Sibiu a avut loc o conferință a cercurilor electoare ale românilor din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș. S-a înființat Partidul Național Român.

CARMEN SYLVA: De mine ce-au zis?

CAMERISTA: Că sunteți superbă.

CARMEN SYLVA: Cînc a zis?

CAMERISTA: Un domn cu B.

CARMEN SYLVA: Adică?...?

CAMERISTA: Așa scrie în raport.

CARMEN SYLVA: Superbă și mai cum?

CAMERISTA: Dulce...

CARMEN SYLVA: Ieși afară! (*Camerista iese.*) Dumneata ce părere ai, colonel?

CANDIANO POPESCU: Unirea este inevitabilă.

CARMEN SYLVA: Ești un nătărău. Te întrebam dacă ești de acord că sunt superbă și dulce. Livia, domnul Eminescu n-ar putea să-mi găsească niște epitețe mai adecvate?

CANDIANO POPESCU: A spus că sunteți o calică.

CARMEN SYLVA: Livia, ce înseamnă calică? Ce-a vrut să spună?

LIVIA: Fermecătoare, doamnă, ca atunci cînd spune Goethe „so schöne”...

CARMEN SYLVA: Livia, tu mă minți. Colonele, ce zici? Ce mai zici?

CANDIANO POPESCU: V-am mai spus. Dacă vrei liniște, trebuie să scîpați de Cerchez și de Eminescu.

LIVIA: Istoria vă va pedepsi...

CARMEN SYLVA: Mă crezi Caterina de Medici? Eu sunt mîndră că supușii mei au personalitate. Dumneata vrei să-i bagi în ospiciu pe toți cei care prin meritul lor și-au creat o popularitate pe care dumneata nu o ai. Ei stau în calea dumitale, nu a mea. „Parisul arde-n valuri” — uitasem cum zice domnul Eminescu —, „Parisul arde-n valuri”, iar dumneata ce-mi propui? Să-ți netezesc drumul spre putere decapitînd poporul care nu te vrea, așa cum nu mă vrea nici pe mine, nici pe Carol? De ce? De ce trebuie să fac eu așa ceva? Ce oroare! Ești odios. Meritul tău este că nu gîndești ca domnul Eminescu. Carol se teme că toți românii gîndesc

ca Eminescu, iar dumneata ești o certitudine. Dumneata nu gîndești că domnul Eminescu. Dumneata nu gîndești deloc. Vino să-i expui lui Carol proiectele dumitale antieminesciene. Vino, trebuie să-l conving din nou că există, că nu se învîrte totul în jurul domnului Eminescu. (Ies.)

LIVIA (singură): Ce știu ăștia ce-i is-

toria?

CAMERISTA (intrînd): Carmen nu-i aici?

LIVIA Cine?

CAMERISTA Carmen.

LIVIA: Sunt supărată.

CAMERISTA Să nu mă spui. (Iese.)

LIVIA: Numai să vedeți voi ce-o să vă facă domnul Eminescu...

(Pauză)

Actul

TABLOUL 4

La Palat, 29 martie 1884.

CARMEN SYLVA: Ai văzut ce ne-a făcut domnul Eminescu?

LIVIA: V-am spus că nu de mult a murit tatăl său, iar apoi i-a murit și un frate.

CARMEN SYLVA: Ai fost la gară?

LIVIA: Nu. A fost tata, cu mai mulți.

CARMEN SYLVA: L-ai văzut de cînd s-a întors?

LIVIA: L-am zărit cu doamna Mite...

CARMEN SYLVA: Eu am pus-o să-l convingă să vină la palat.

LIVIA: Nu știam că mătușa era în misiune.

CARMEN SYLVA: Ești geloasă pe mătușa ta?

LIVIA: Precum știți, m-am silit întotdeauna să fiu în voia dumneavoastră în ceea ce-l privește pe domnul Eminescu.

CARMEN SYLVA: Simpatia mea pentru el este sinceră. El ce crezi că simte pentru mine?

LIVIA: Doamnă, vîrsta și educația nu-mi permit să fac presupuneri despre simțămintele domnului Eminescu.

CARMEN SYLVA: Livia, tu ești la palat de multă vreme și cred că te-ai convins că ești domnișoara mea de onoare preferată.

LIVIA: Cu ce vă pot fi de folos?

CARMEN SYLVA: Vezi tu, întoarcerea domnului Eminescu de la Viena este o problemă. Domnul Eminescu tulbură de mai mulți ani regatul. Înainte de împlîrile de anul trecut, articolele domnului Eminescu din ziarul „Tim-pul” erau o amenințare continuă pentru liniștea guvernelor europene. Deși n-am dorit-o, am fost obligată să consimt că trebuie cumva oprit. Nici nu mi-am imaginat că va ieși grozăvia care a ieșit. Este limpede că au vrut să-l compromită, să-i mlădieze inflexibilitatea. Înscenarea ce i s-a făcut îmi displace profund. Aș vrea să-i spun toate acestea și să-l ajut.

LIVIA: Ce-i cereți în schimb?

CARMEN SYLVA: De ce crezi că i-aș cere ceva în schimb? Ți-am făcut des-tăinuiri nepermise unei regine. De ce nu mă crezi?

LIVIA: Față de încrederea ce mi-o arătați, vă pot mărturisi că eu nu am fost de acord ca domnul Eminescu să accepte invitația dumneavoastră. Pentru că nu-l înțelegeți. Dacă va veni aici, și mătușa mea îl va aduce oare-cum peste voia lui, domnul Eminescu va înțelege că dumneavoastră nu-l în-țelegeți, și, nestăpînit cum este, vă va jigni, ceea ce înseamnă că va pierde ceva absolut necesar pentru viața lui de toate zilele.

CARMEN SYLVA: Cum îți imaginezi că domnul Eminescu m-ar putea jigni? Doar sunt regina lui. Ce ar putea face sau spune, ceva care să mă jignească?

LIVIA: El nu va face și nu va spune, dar dumneavoastră vă veți considera jignită. Sunt sigură că la aceasta se va ajunge.

CARMEN SYLVA: De ce?

LIVIA: Pentru că este atît de mare și de real, încît simpla lui prezență vă va umili.

CARMEN SYLVA: Într-o zi te voi da afară de la palat!

LIVIA: Puteți să mă dați chiar acum. Dar trebuie să înțelegeți că în fața lui Eminescu toți nu suntem alțceva decît niște figuranți. Atît vede el. Ani-male bipede fără penc.

CARMEN SYLVA: Te-a molipsit și pe tine Aristizza Romanescu. O să-l pun pe domnul Caragiale s-o dea afară din teatru.

LIVIA: E o metaforă.

CARMEN SYLVA: Ce metaforă? Vrei să spui că în cufărul pe care mi-l va trimite tatăl tău nu va fi Aristizza Romanescu? Vrei să spui că în cufăr n-a fost Aristizza Romanescu și că Veronica Micle n-a văzut-o ieșind din cufăr?

LIVIA: E o metaforă. Mă plictisesc.

(În timp ce Livia recită primele trei-sprezece strofe din „Luceafărul” de Mihai Eminescu, doi servitori aduc un cufăr. Intră Eminescu, Mile, Carol I.)

CAROL I: Poftiți, domnule Eminescu. CARMEN SYLVA (după o tăcere): Domnule Eminescu, v-am invitat în cercul nostru strîmt, pentru a încerca să vă dăm eeva din norocul nostru...

TABLOUL 5

Decor la Teatrul Național. Biroul directorului.

SERVITORUL: Dumneavoastră îl căutați pe domnul Caragiale?

ION CREANGĂ: Nu.

SERVITORUL: Nu?! Așa, care va să zică, nu-l căutați pe domnul Caragiale...

CREANGĂ: Nu te osteni prea tare să gîndești. Dacă nu-l caut eu pe domnul Caragiale, înseamnă că dumnealui mă caută pe mine.

SERVITORUL: 'mnealui nu caută nicio-dată pe nimeni.

CREANGĂ: Și, mă rog, ce-ai avea mata împotriva dacă m-ar căuta pe mine?

SERVITORUL: Vai de păcatele mele, ce să am împotriva? Numai că vă văd venind de la drum. Ceea ce înseamnă că dumneavoastră căutați pe cineva, iar nu altcineva pe dumneavoastră.

CREANGĂ: Uite ce-i, măi omule, eu sunt cam sfios de felul meu. Vin într-adevăr de la drum și plec la drum. Fii bun și lămurește-mă, cine-i acest domn Caragiale despre care îmi vorbești cu atîta trufie?

SERVITORUL: Cum? Nu-l cunoașteți pe domnul Caragiale?

CREANGĂ: Iaca, nu-l cunosc.

SERVITORUL: E un domn mare, domnule. E un domn fără pereche.

CREANGĂ: Poate fi și fără pereche, dacă zici mata, dar cine-i, asta te întreb, cine-i?

SERVITORUL: Dumneavoastră veți fi fiind prieten cu domnul Caragiale și gîndiți să-i spuneți cum că cine știe ce-am zis eu despre dînsul. Dacă-i așa, să știți că n-am zis nimic decît că domnul Caragiale este directorul teatrului nostru și n-are să mai fie multă vreme.

CREANGĂ: De ce, dragă?

SERVITORUL: Din cauza *Scrisorii*.

CREANGĂ: Ce scrisoare, mă omule?

SERVITORUL: Cum, dumneavoastră nu știți nimic?

CREANGĂ: Iaca, nu știu.

SERVITORUL: Nu vă supărați, cine sunteți, de fapt, dumneavoastră?

CREANGĂ: Ion Creangă.

SERVITORUL: Aia cu „Amintirile”?

CREANGĂ: Aia cu „Amintirile”, dacă zici mata. Da' mata cine-mi ești?

SERVITORUL: Spiridon, vreau să zic, adică Aristizza Romanescu.

(I. L. Caragiale apare în prag și se oprește. Aristizza și I. Creangă nu-l observă.)

CREANGĂ: Șezi puțin. Mata ești femeie ori bărbat?

ARISTIZZA (își scoate peruca): Sint o actriță, domnule Creangă, o actriță.

CREANGĂ: Lasă că știu ce-i o actriță, c-am auzit că mata umblă într-un cufăr prin casele oamenilor.

ARISTIZZA: Nu-i adevărat, domnule Creangă. E o închipuire a oamenilor. O închipuire și o glumă. Se glumește pe seama mea.

CREANGĂ: Mata vrei să spui că nu-i nimic adevărat din cîte se scriu în gazete?

ARISTIZZA: E purul adevăr.

CREANGĂ: Păcat, mare păcat, mi-ar fi plăcut să fie adevărat.

ARISTIZZA: Ați venit pentru domnul Eminescu?

CREANGĂ: Altfel nici nu se putea.

ARISTIZZA: Eu zic să nu vă amestecați.

CREANGĂ: Nici vorbă! Cum am venit, așa o să și plec, și nici urmă de-a mea n-o să rămînă. Și, totuși, nu mă lasă inima să nu-l văd.

ARISTIZZA: Va trebui.

CREANGĂ: Dacă zici mata, Da' de ce zici așa?

ARISTIZZA: Pentru că nimeni nu poate face nimic, cel puțin pentru moment.

CREANGĂ: Păi, mie mi s-a spus că toată lumea face cîte ceva.

ARISTIZZA: Bădiță Creangă, ieri domnul Eminescu a fost la palat. Carmen Sylva a avut proasta inspirație să-l propună să discute ca între poeți, iar domnul Eminescu i-a zis „nu se poate, doamnă, dumneavoastră scrieți poezii proaste”.

I. L. CARAGIALE: De unde știi dumneata cîc ce-a zis? Erai dumneata în cufăr?

CREANGĂ: Stați, oameni buni, că n-a zis rău deloc Mihai. A zis chiar ceea ce se cuvenea...

ARISTIZZA: Mus'u Caragiale, nu-ți permit să-mi vorbești astfel. Iar uți, musiu, cu cine vorbești?

CARAGIALE: Vezi că plezneste.

ARISTIZZA: Asta și vreau. Nu mai suport, Jupine. Nu mai suport.

CARAGIALE: Vrei să ne lași, vrei să fii amabilă să ne lași puțin singuri? ARISTIZZA: Asta s-o crezi dumneata. Ar trebui să fii completamente ne-bună. Cum îți imaginezi dumneata că așa putea să nu fii de față la o discuție între Ion Creangă și Ion Luca Caragiale, discuție care, inevitabil, va fi despre Mihai Eminescu?

CARAGIALE: Bine, șezi cuminte și taci până la adinoi bătrânețe.

CREANGĂ: Eu zic că ne-am spus tot ce aveam să ne spunem, așa că o să mă duc în plata domnului.

CARAGIALE: Vezi ce-ai făcut, Aristizza? Vezi? Poltim de îmbună-l.

ARISTIZZA: Zău așa, doamne Ioane, nu te mihni din toate cele. Dacă ai făcut pustia să vii, suportă-l câteva clipe pe musiu Caragiale, încolo, presimt că vom merge împreună până la Iași.

CREANGĂ: N-aș vrea, zău...

CARAGIALE: Stai, n-aș vrea să crezi că Aristizza e o viespe.

ARISTIZZA: Domnule, dumneata bați cimpii. Spune-i domnului Creangă ceea ce ai de spus.

CARAGIALE: Jupin Creangă, Palatul ar dori...

CREANGĂ: Na, că ai început-o rău de tot...

ARISTIZZA: Lasă că-i spun eu. Dumneata nu te pricepi.

CREANGĂ: Ba se pricepe dînsul, se pricepe.

ARISTIZZA: Nu se pricepe. Dumnealui, adică musiu Caragiale, te-a chemat ca să-ți spună lucruri însemnate, dar n-are talent de povestitor, dumnealui e un intrigant și atîta tot. Uite ce-i: anul trecut au încercat să-l omoare pe domnul Eminescu.

CREANGĂ: Nu mai spune!

ARISTIZZA: Și ca să iasă cu obrazul curat, dacă Dumnezeu ar îngădui așa ceva, au înscenat că domnul Eminescu ar fi vrut să-l împuște pe Carol. L-au turmentat bine la Capșa, madam Capșa începe de strigă în gura mare că „da, așa trebuie să faceți, domnule Eminescu, să-l împușcați numaidecît pe rege”; apare, din senin, nu?, un mușteriu care îi dă un pistol domnului Eminescu, îl suie într-o birjă și pune birjarul să-l ducă la palat. Acolo, îi spune lui Mihai că ăla nu-i acasă și că trebuie să vină altă dată să-l împuște, apoi îl duce pe Mihai și-l închide în baia publică, simulînd că Mihai ar fi vrut să-și pună capăt zilelor.

CREANGĂ: Ce mirșăvie...

ARISTIZZA: Nu se putea îngădui așa ceva. Comisarul Nicolescu a spart baia și l-a scăpat cu zile. Mai mult n-a putut face. Pe Mihai l-au internat la Șutu, iar apoi l-au trimis în străinătate, ca să mai dreagă ceva în toată povestea.

CARAGIALE: Este foarte adevărat ce spune.

ARISTIZZA: Ei sperau multe altele, dar domnul Eminescu a vrut să vină acasă și a venit. Iar ei l-au invitat, chipurile, la palat. Musiu Caragiale te-a chemat să-l iei pe domnul Eminescu la dumneata.

CREANGĂ: M-a chemat ca să mă roage să nu-l iau.

ARISTIZZA: Extraordinar! Așa e. Nici nu mă gîndisem.

CARAGIALE: Acum ai aflat.

CREANGĂ: Duducă, vorbim năzbîtii. Noi suntem prea micii pentru a vorbi despre domnul Eminescu. Noi suntem biete ghete și haine care se mișcă fără rost în jurul său.

ARISTIZZA (îeșind): Mă-ntorc.

CREANGĂ: Te-apasă tare?

CARAGIALE: M-apasă și așa și așa.

CREANGĂ: Dacă nu te superi, eu aș pleca.

CARAGIALE: N-am altcui spune.

CREANGĂ: Asta știu, dar mata n-ai nevoie să spui nimănui.

CARAGIALE: Cum așa?

CREANGĂ: Mata ai moftangiu! Matale, ce-ți pasă?

CARAGIALE: Eral singura mea nădejde.

CREANGĂ: Și nu sunt?

CARAGIALE: Ba, tocmai că ești, voiam să-ți spun.

CREANGĂ: De ce să-mi spui dacă știi că știu?

CARAGIALE: Aș vrea totuși să-ți spun...

CREANGĂ: Nu, nu-mi încărcă sufletul. nu pot să fac nimic.

CARAGIALE: Bine, mă mulțumesc că știi. Ești un om mare.

CREANGĂ: Nu mai mare ca mata.

CARAGIALE: Eu de ce-s așa de mare?

CREANGĂ: Păi, mata ai să rămii în istoria lumii.

CARAGIALE: Cum așa?

CREANGĂ: Pe pustii, mata nu știi?

CARAGIALE: Nu prea.

CREANGĂ: Păi n-ai făcut mata să se stingă luminile în sală cînd se joacă piese de teatru? Asta-i o mare descoperire.

CARAGIALE: Mata nu poți să ierți pe nimeni?

CREANGĂ: Dumneata ai iertat vreodată pe cineva?

CARAGIALE: Nu.

CREANGĂ: Ce te miri, atunci? E ca și cum ai sparge un ou și-ai vrea să-l pui la loc în cuibar.

CARAGIALE: Așa fac eu? Așa am făcut eu? Atunci, n-are nicio un rost.

CREANGĂ: Ce rost să aibă?

CARAGIALE: Să pun oul în cuibar.

ARISTIZZA (întîrind): Ei nu se sfîiesc să facă, iar voi vreți să ne sfiim și să

vorbim despre ceea ce ei nu se sfîlesc să facă.

CARAGIALE: Vorbeam despre altceva. Fii bună, te rog, și du toba înapoi la recuzită.

ARISTIZZA: Care tobă? (*Enervată că a fost surprinsă de gluma lui Caragiale.*) La toba asta vă referiți? (*Arată spre o tobă imaginară.*) Nu numai că n-am s-o duc la recuzită — mi-o voi pune de gît și voi ieși pe Podul Mogoșoaiei, iar voi vă veți încolona în urma mea, ca doi histrioni ce sunteți.

CANDIANO POPESCU (*intrînd împreună cu Livia Maiorescu*): Permiteți să ne încolonăm și noi?

ARISTIZZA: Nu. Dumneata ești gata să te încolonezi la orice, numai coloană să fie.

CANDIANO POPESCU: Urmez logica maestrului I. L. Caragiale. Vin ai noștri, pleacă-ai voștri. Așa-i, maestre?

CREANGA: Pe mine vă rog să mă scuzați. Trebuie să ajung la gară.

CANDIANO POPESCU: Vă ofer trăsura mea. Nu-i grabă, maestre.

CREANGA: Și eu sunt maestru?

CANDIANO POPESCU: Da, maestre.

ARISTIZZA: E un abuz de autoritate.

CANDIANO POPESCU: Unde e acest abuz pe care-l vedeți dumneavoastră, iar eu nu-l văd?

ARISTIZZA: În voce, domnule.

CANDIANO POPESCU: Să am pardon, doamnă, vocea mea este normală, dar dumneavoastră vă displace în totul persoana mea.

ARISTIZZA: Sunt în imposibilitate să vă contrazic.

CANDIANO POPESCU: Regret, dar am venit din cu totul alt motiv.

ARISTIZZA: Pentru acela nu trebuia să vă deranjați. Domnul Caragiale nu va ceda la nici un fel de presiune menită să suprimе spectacolele cu *Scrisoarea pierdută*. Dacă va ceda, eu voi demisiona.

CARAGIALE: Demisia nu ți-o aprob.

ARISTIZZA: Ce mai faceți, domnișoară Livia?

LIVIA: Trebuie să-l asist pe domnul Candiano Popescu. M-a trimis Palatul să îndulcesc discuția dumnealui cu domnul Caragiale.

ARISTIZZA: Strașnică prevedere! Și dumneata ai acceptat.

LIVIA: Cu aceleași gânduri și sentimente cu care dumneavoastră ați acceptat să veniți într-un cuțăr în vizită la tata.

ARISTIZZA: Doar nu crezi că... și dumneata?!

CARAGIALE: Domnișoară Livia, spune-ți că ați adus niște dulceată.

ARISTIZZA: Berare, nu-ți permit. Vrei să fii galant?

CREANGA: Am zis eu ceva?

ARISTIZZA: Iartă-mă, bădiță Ioane. Mata n-al zis nimic. Eu vorbeam cu

„mnealui. Mata ești atât de bun, zău, că nu știu cum de suporti lumca în care trăiești...

CREANGA: Da! ce, am zis eu c-o suport?

CANDIANO POPESCU: Domnule Caragiale, dorința unanimă este ca spectacolele cu *Scrisoarea pierdută* să înceteze brusc.

CARAGIALE: Altfel?

CANDIANO POPESCU: Altfel vor fi angajați fluierași care să te determine să încetezi.

ARISTIZZA: Domnule, dacă accepti, eu îmi dau demisia...

CARAGIALE: Zoe, dacă îți dai demisia, cine-o mai joacă pe Aristizza? Vino-ți în fire!

ARISTIZZA: Dacă aud cel mai mic zgomot la spectacolul de astă-seară, mîine seară joc teatru la Iași.

CANDIANO POPESCU: Palatul n-ar privi cu ochi buni.

ARISTIZZA: Eu sunt Aristizza Romanescu, domnule. Despre ce palat vorbești? Eu sunt regina teatrului românesc.

CANDIANO POPESCU: Vezi, domnule Caragiale? Vezi?

CARAGIALE: Ce să văd?

CANDIANO POPESCU: Greșeala duminică, amice, e greșeala duminică că ai scris ceea ce nu trebuia să scrii.

CARAGIALE: Ce-am scris, amice?

CANDIANO POPESCU: Ai scris „pupat toți Piața Endependenții”.

CARAGIALE: Și nu-i așa?

CANDIANO POPESCU: Vezi bine că nu-i. Nu-l ce trebuie. Unii plîng cu zgomot, domnule. Lacrimile lor fac zgomot în Piața Endependenții.

CARAGIALE: Și, ce-ai vrea, dacă despre prefect nu-i voie, despre pupat, nu, despre polițiști, nu, despre Cameră, nu, atunci despre ce să scriu? Despre Mița și Didina?

CANDIANO POPESCU: Despre Mița și Didina.

CARAGIALE: Și ce fac Mița și Didina, domnilor? Ce fac ele? Își aruncă vitrion în ochi?

CANDIANO POPESCU: Cum poțesteți, amice.

LIVIA: Dumneavoastră dormiți, domnule Creangă?

CREANGA: Ațipisem. Nu știu ce să zic. Eu venisem pentru bădița Mihal. L-ați văzut?

LIVIA: Da. Tata credea că ar fi bine să locuiască o vreme la dumneavoastră.

Bineînțeles, despăgubindu-vă pentru aceasta.

CREANGĂ: Bădița Mihai cum vrea?

LIVIA: Tata i-a scris o scrisoare grozavă la Viena. Domnul Eminescu l-a crezut, desigur. Cred că tata a fost sincer când i-a scris. Nimeni nu putea prevedea că domnul Eminescu nu va avea tact în discuția de la palat...

CREANGĂ: Tact?

ARISTIZZA: Cum, Livia, ei au vrut să-l omoare, iar voi voiati că Mihai Eminescu să mai aibă și tact cu ei?

LIVIA: Ce dovezi aveți?

ARISTIZZA: Avem.

LIVIA: Și în care tribunal le veți depune?

ARISTIZZA: Crezi tu că noi avem nevoie de un tribunal pentru a sancționa monarhia?

LIVIA: Vă rog să nu strigați la mine.

ARISTIZZA (*furioasă, ieșind*): Nu-i nimic. Fie cum doriți, dar n-o să vă placă.

CANDIANO POPESCU (*urmînd-o*): Nu este cazul. Vă rog, nu trebuie...

LIVIA: Bădițe Creangă, nu te-am întrebât niciodată, mata de ce mi-ai dedicat „Amintirile”? Pareă s-ar fi cuvenit altcuiva.

CARAGIALE: Unde chitește Jupin Creangă, nu greșeste niciodată.

CREANGĂ: Eu nu înțeleg de ce vă înversunați atîta, de ce să vă înversunați. Bădița Mihai a suferit atîta, că nu-l mai încapă pămîntul.

CARAGIALE: Bag de seamă că mă învinuieți pe mine.

CREANGĂ: Vai de păcatele mele, dacă iapa-i sură și murele-s negre, pupăza tot în tei trage și apa se surpă și trece și tot trece ceva prin citimea unei urechi de ac prin care se poartă ața și-abia suveica de le înțelege și tot neînțelese rămîn. De aiașta-i păcat de cine nu înțelege ce înțelege bădița Mihai cînd zice „vino-n codrul la izvorul...”.

CARAGIALE: Crezi că n-am vrut eu să-nțeleg, dar dacă el îmi vorbea mereu despre Kant...

CREANGĂ: De-aia-i bine că lucrul odată făcut, făcut să rămînă.

CARAGIALE: Bade Creangă, copil sărac

ai fost și mata. Nu-i așa că atunci cînd primeai covrigi de sărbători, cînd umblați cu colindul, îți venea să-ți zgîrîi înainte de a-i mânca...

CREANGĂ: Așa-i, măi omule, dar nu trebuie să zgîrîi sfinții pentru a te convinge că-s sfinți.

CARAGIALE: Ba da, trebuie să existe o pedeapsă. Filosoful nostru, marele nostru filosof Mihai, un singur lucru nu vrea să înțeleagă, că nu ne naștem toți la fel, că eu m-am născut pentru a fi Caragiale, și m-am blestemat să fiu și să rămîn Caragiale.

LIVIA: Bădițe Creangă, a zis tare frumos ce-a zis.

CREANGĂ: Da, dar ce-a făcut nu-i la fel de frumos.

CARAGIALE: Ba da, apostole Creangă, faptele apostolilor se judecă numai după înaltul cerului. Acolo unde-a înălțat privirea Mihai, acolo am fost eu el, și-am făcut gălăgie în lume pe înțelesul celor cu spile și pe înțelesul mahalalelor că Mihai a înălțat privirea spre cer odată cu sufletul nostru și pentru tot sufletul nostru.

LIVIA: Ce trebuie să fac, bădița Creangă, ce trebuie să mă fac?

CREANGĂ: Ba, mata să te faci jupîneasă și să nu lei seama la tot ce spunem noi, că vorbim și noi la umbra lui Mihai și ne tremură glasul, da-i bine că s-a întors acasă. Am auzit că pe acolo, pe la Florența, văzuse o englezoaică și, luîndu-se după ea, a uitat încotro mergea și pornise de-a dreptul către casă, că alt gînd decît în lumina de-acasă n-a avut și nici n-o să aibă. Numai de nu l-ar mai chinui atîta. Și mai lasă-mă și mătă-luță, nu-mi mai scormoni sufletul de altădată atîta!

CARAGIALE: Duceți-vă liniștiți. Eu i-am fluierat, ei or să mă fluiera. Timpul va decide cine a fluierat mai tare.

LIVIA: Și cu marmura cum rămîne?

CARAGIALE: Marmura, domnișoară, este făcută din lacrimi de ingeri. Numai Mihai știe să lucreze cu ea. Eu stau în pragul casei și-i ciomăgesc pe cei care nu vor să înțeleagă de vorbă bună.

CREANGĂ: Fie cum zici.

Actul IV

TABLOUL 6

Casa Maiorescu, 1889.

ANIȘOARA: De ce, Livia, după atîția ani de cînd sunt doamnă Maiorescu, tu continui să-mi spui „Domnișoara Rosetti”?

LIVIA: Este dreptul meu. Am dreptul

să nu recunosc căsătoria dumitale cu tatăl meu.

ANIȘOARA: Dar ea a fost incuviințată și recunoscută de Palat.

LIVIA: Nu mă interesează. Tata a efec-

tuat un număr de elocință și artă dramatică în urma căruia a fost declarat erou în calitate de soț al mamei, iar croulul respectiv i s-a recomandat chiar să se combine cu dumeata pentru că aparții unei familii devotate Palatului, o familie ce excelează la conducerea Departamentului Internelor.

ANIȘOARA : Mă condamni pe mine pentru aceasta ?

LIVIA : Aș fi vrut să vorbesc cu tata, trebuie oare să-ți cer voie ?

ANIȘOARA : Îl aștept și eu. Are ceva matinal la Universitate. Te-aș ruga să nu-l superi.

LIVIA : Sper că nu-ți imaginezi că ai reușit prin ceva să modifice sentimentele tatălui meu față de mine. Nici să nu încerci.

ANIȘOARA : Mă mîhnești.

MAIORESCU (intrînd) : Frumos, foarte frumos ceea ce văd. Ce faceați ?

LIVIA : Ne alintam.

MAIORESCU : Sunt sigur că vă complimentați reciproc.

ANIȘOARA : Titule, Livia îmi spune „Domnișoara Rosetti”.

MAIORESCU : Are spirit polemic. Am auzit că și-l exercită și la palat. Nu trebuie să te superi pe cea pe care vrei să o răsești.

ANIȘOARA : Dar pe mine cine mă răsește ?

LIVIA : Asta-i acum, dacă doriți să vă răsfățați... (Iese.)

MAIORESCU (așezîndu-se la birou) : Am ceva de scris.

ANIȘOARA : Pot să rămîn ? Îmi place să te contemp lu scriînd.

MAIORESCU : Tu și Livia.

ANIȘOARA : Pe cine iubești mai mult ? Pe ea sau pe mine ?

MAIORESCU : Pe Albă-ca-Zăpada. Am de scris.

ANIȘOARA : Tac.

MAIORESCU : Uite-te în oglindă.

ANIȘOARA : Vreau să mă oglîndesc în ochii tăi.

MAIORESCU : Ce vrei ?

ANIȘOARA : Dacă ai ști...

MAIORESCU : E o absurditate ?

ANIȘOARA : Te asigur că te voi face prim-ministru.

MAIORESCU : Lasă asta. E o absurditate?

ANIȘOARA : Da. E o absurditate.

MAIORESCU : Spune-o repede, ca să scăpăm de ea.

ANIȘOARA : Ai văzut cufărul ?

MAIORESCU : Îl văd.

ANIȘOARA : A sosit azi-dimineață. Ți l-a trimis Carmen Sylva înapoi.

MAIORESCU : Foarte bine. S-o fi plictisit să se joace de-a Aristizza Romanescu. Ce, crezi că a venit personal ? Vrei să spul că e acolo în cufăr ?

ANIȘOARA : Vreau să spun că te rog să mă lași să intru în cufăr, ca să verific eu însămi, în calitate de soție, dacă a fost cu puțință ca Aristizza să fi venit atunci astfel la tine.

MAIORESCU : Ești geloasă pe o încălpuire ? Ți s-a spus că e o încălpuire, o metaforă, cum zicea Livia.

ANIȘOARA : Dacă e o metaforă, ce te-ar costa dacă aș intra și eu în cufăr ca să văd ce este o metaforă ?

MAIORESCU : Îmi permiți să mă duc să dejenez cît timp stai tu în cufăr ? (Iese.)

ANIȘOARA : Te rog... (Intră în cufăr.) (Intră doi servitori.)

UN SERVITOR : Nu-i nimeni.

ALT SERVITOR : Nu-i nimeni aici ?

LIVIA (intrînd) : Hoți ?

SERVITORII : Nei ?

LIVIA : Atunci, ce căutați aici ?

UN SERVITOR : Ne-a trimis domnul Hasdeu.

LIVIA : Iar v-a trimis ?

ALT SERVITOR : Ca să luăm cufărul.

LIVIA : Ce ? A, cufărul ! Ar trebui să încet-ze odată povestea asta. Durează de cinci—șase ani. Luați-l și să nu-l mai aduceți.

(Servitorii ies cu cufărul.)

UN SERVITOR (din prag) : E greu.

LIVIA : O fi ceva înăuntru. De ce nu vă uitați în cufăr ?

SERVITORUL : N-avem instrucțiuni.

LIVIA : Atunci mergeți cu bine.

SERVITORUL : Ați crezut că suntem hoți ?

LIVIA : Nu. Știu că sunteți studenți de-al tatălui meu. Am glumit.

SERVITORUL : Mulțumim frumos.

LIVIA : Ați căzut la examen ?

SERVITORUL : Da.

LIVIA : Învățați cursul.

SERVITORUL : Am înțeles. (Ies.)

MAIORESCU (intrînd și așezîndu-se la birou) : Ai ceva special să-mi spui ? Îți trebuie ceva ?

LIVIA : Tată, eu sunt flica ta, n-am venit în audiență.

MAIORESCU : Unde-i cufărul ?

LIVIA : L-au luat.

MAIORESCU : Cine ? Cînd ?

LIVIA : Acum cîteva minute au venit doi servitori ai domnului Hasdeu și l-au luat. Ziceai că e o metaforă...

MAIORESCU : Nu-i nici o metaforă.

LIVIA : Nu pleca, explică-mi. Era Aristizza înăuntru ?

MAIORESCU : Nu Aristizza, era Anișoara... curată nenorocire...

LIVIA : Ești singurul bărbat din lume care-și ține amantele și nevestele în cufăr.

MAIORESCU : Livia, Anișoara era în cufăr, nu înțelegi ?

LIVIA : Înțeleg, dar nu vreau să te duci după ea.

MAIORESCU Ești o ingrată. Trebuie să mă duc.
 LIVIA : Nu te poți duce.
 MAIORESCU : De ce ?
 LIVIA : Pentru că servitorii nu erau servitori.
 MAIORESCU Dar ce erau ? Arhiman-driți ?
 LIVIA : Erau studenți. Doi studenți pe care i-ai picat la examen. Dacă te duci să ți-o iei pe Anișoara din cufăr te obligi să-i treci la examen.

MAIORESCU Nu. Decît să dau exa-me-nul unor studenți care nu-mi știu cursul, prefer s-o las pe Anișoara să ia masa cu familia Hasdeu.
 LIVIA Ești, într-adevăr, un erou.
 MAIORESCU : Ce vrei ?
 LIVIA : Mi-e peste putință să-ți spun MAIORESCU Ce ?
 LIVIA Tată, a murit domnul Eminescu.
 MAIORESCU Nu. N-a murit. Nu vreau !

TABLOUL 7

La Palat, 1889.

CARMEN SYLVA (*către Livia, care intră*) Livia, cum se spune în română : deget sau deșt ?

LIVIA Se spune și deget și deșt. Cei care au degete spun deget, cei care au dește spun deșt.

CAMERISTA (*din prag*) : Majestate, l-am adus...

CARMEN SYLVA : Așteaptă puțin ! (*Către Livia.*) Mi-ai adus tot ce ți-am cerut ?

(*Livia îi arată un pachet, Carmen Sylva îl ia și-l desface ; în pachet sînt ziare și hirtii ; Carmen Sylva scoate din pachet un act, apoi îi face semn cameristei să-l introducă pe N. H. Stoica.*)

CAMERISTA (*aducîndu-l pe N. H. Stoica*) Domnul Nicolae Hagi Stoica, gropar la Cimitirul Bellu...

N. H. STOICA : Vă rog, doamnă, nu-s gropar...

CAMERISTA Bine, omule. Oficiar.

CARMEN SYLVA (*arătîndu-i actul*) : Tu ai scris și semnat actul acesta ?

N. H. STOICA : Eu.

CARMEN SYLVA Și domnii I. Munteanu și I. Știrbu, cine-s ?

N. H. STOICA Domnii sunt doi servitori.

CARMEN SYLVA Livia, ăsta vorbește latinește ?

LIVIA : Da, doamnă.

CARMEN SYLVA : Domnule, domnii servitori Munteanu și Știrbu au pus deștele aici, pe actul acesta ?

N. H. STOICA : Întocmai.

CARMEN SYLVA : Și de ce trebuia ca tocmai actul de deces al domnului Mihai Eminescu să fie semnat de doi analfabeți ?

N. H. STOICA : Majestate, la înmormintare au participat mulți domni din guvern, împreună cu domnul Mihail Kogălniceanu.

CARMEN SYLVA : Pentru că domnul Eminescu răspundise cîndva broșuri

de-ale domnului Kogălniceanu la Cernăuți, pare-mi-se la aniversarea lui Franz Joseph. Ce vrei să spui ?

N. H. STOICA : Abia la înmormîntare am aflat cine era domnul Mihai Eminescu.

CARMEN SYLVA Vrei să spui că nu știai cine era ?

N. H. STOICA : Nu vreau să spun asta. Știam cine este.

CARMEN SYLVA : L-ai putea recunoaște ?

N. H. STOICA : Cum ?

CARMEN SYLVA Pe doamna o cunoști ? (*Arată spre Cameristă.*)

N. H. STOICA : Da, dînsa m-a adus cu birja la palat. Este favorita dumneavoastră, Doamna Dumbravă.

CARMEN SYLVA : Este reală ? Adică este vie ?

N. H. STOICA : Cum altfel să fie ?

CARMEN SYLVA : Dar domnișoara ? (*Arată spre Livia.*)

N. H. STOICA : Pe dînsa n-o cunosc.

CARMEN SYLVA : E vie ?

N. H. STOICA : Majestate, dumneavoastră vreți să știți dacă eu mai sunt viu ? Spre rușinea mea, eu mai trăiesc, deși am scris actul de deces pe care îl țineți în mînă.

CARMEN SYLVA (*către Cameristă*) : Adu-l pe domnul Eminescu. (*Intră Eminescu. Carmen Sylva, către N. H. Stoica.*) Acesta este domnul pe care l-ai înhumat în iunie ?

N. H. STOICA : Nu.

CARMEN SYLVA : Atunci cine-i ?

N. H. STOICA Un actor.

CARMEN SYLVA : Iar eu cine-s ?

N. H. STOICA : O actriță.

CARMEN SYLVA : Îți dai seama ce-ai spus ?

N. H. STOICA : Că sînteți o actriță. Doar nu era să mă primească pe mine regina în persoană.

CARMEN SYLVA : Ți-ai cîștigat liber-tatea, omule. Du-te, (*N. H. Stoica iese.*) Livia, tu înțelegi ceva ?

LIVIA : Înteleg, pentru că știu. Am auzit că domnul Candiano Popescu a reținut o trupă de actori ardeleni care voiau să dea spectacole la noi. Probabil că vi s-a adus trupa întreagă.

CARMEN SYLVA : E și tatăl tău printre ei.

LIVIA : Voi fi bucuroasă să-l cunosc.

CARMEN SYLVA : Ai răbdare, îi vei cunoaște pe toți. Vreau să respir puțin. Mi-a fost frică, m-am temut că oficiarul o să mă ia cu el.

CAMERISTA : Sînteți în mare formă, Majestate...

CARMEN SYLVA : Sper să mă descure singură, fără doctorul Șuțu. Livia, uită-te bine la tinărul acesta, seamănă, nu-i așa? Crezi că domnul Candiano Popescu vrea să mă inebunească?

LIVIA : V-aș spune da, cu mare plăcere, dar știu că domnul aghiotant nu gîndește atît de subtil.

CARMEN SYLVA (cître Eminescu) : Ce zici, domnule? Zi ceva, ca să-ți poată aprecia vocea domnișoara Livia. Mă-ncred în judecata ei limpede.

EMINESCU

„El era unul pe pămînt
fulgerător în toate
iar în al lui lumesc mormînt
e azi singurătate.”

CARMEN SYLVA : Ce zici, Livia?

LIVIA : Vreau s-o văd și pe Veronica.

CARMEN SYLVA (cître Cameristă) : Să vină și ceilalți.

(Intră Creangă, Caragiale, Titu Maiorescu, Slavici, Veronica Micle, Aristizza Romanescu, Candiano Popescu.)

LIVIA : Fără Candiano Popescu! Măcar acum să nu apară.

CARMEN SYLVA : Just, Candiano Popescu să iasă afară. (Acesta iese.)

ARISTIZZA : Trupa noastră vă stă la dispoziție. Ce doriți să vedeți?

CARMEN SYLVA : O clipă! Vreau să văd înmormîntarea, iar Slavici era atunci în închiisoare la Vacz.

SLAVICI : Nu vă încure cu nimic. Eu am văzut înmormîntarea din închiisoare.

MAIORESCU : *Pro patria est dum ludere videmur.*

CARMEN SYLVA (cître Livia) : Ce-a spus tatăl tău? Tradu-mi.

LIVIA : Pare că ne jucăm, dar pentru patrie o facem.

CARMEN SYLVA : Morî, domnule Eminescu!

ARISTIZZA : Doamnă, ce urmăriți, de fapt?

CARMEN SYLVA : Tu să taci. Întîi să moară domnul Eminescu.

EMINESCU : Există o dovadă din care

rezultă că domnul Eminescu se aștepta să trăiască șaptezeci și opt de ani.

CARMEN SYLVA : Lasă vorba și mori imediat. Livia, mi-ai promis că-mi povestești cum a fost la înmormîntare. Spune-i să moară.

LIVIA (cître Eminescu) : Închide și dumneata puțin ochii!

EMINESCU : Nu pot. E de-ajuns să o văd și nu mai pot.

CARMEN SYLVA : Ce vrea?

LIVIA : Doamnă, domnul Eminescu este cel mai interesat să asiste la moartea sa, așa că nu-l putem obliga la nimic.

CREANGĂ : Eu mă duc la tutungerie.

CARMEN SYLVA : Ce-a zis?

LIVIA : Domnul Ion Creangă are o tutungerie la Iași, pe strada Goliei numărul 51.

CARMEN SYLVA : Creangă s-a făcut tutungiu? Ce va zice istoria despre mine?

LIVIA : Doamnă, înmormîntarea n-o puteți vedea pentru că dinșii n-au vorbit la înmormîntare. V-am mai spus, la înmormîntare au vorbit Ventura, Laurian, Neagoe și Calmuschi.

CARMEN SYLVA : Citiți-mi din ziare ce-au zis. De aceea sunteți actori. Ce fel de actori sunteți dacă nu știți să citiți nici ce-au scris ziarele? (Cître Veronica.) Tu, vino încoace! Tu, cum ai murit?

VERONICA : N-am murit deloc. Sunt vie și nevătămată.

CARMEN SYLVA (cître Cameristă) : Sunt proști sau răsculați?

CAMERISTA : Spuneți-mi mie ce vreți să facă ei și vor face.

CARMEN SYLVA : Dacă nu-mi puteți arăta înmormîntarea lui Eminescu, deși ar fi atît de simplu, vreau să văd măcar cum a murit Veronica. Ce-i atît de greu? Livia, mi-ai promis că o să-mi povestești.

LIVIA : La vreo două săptămîni după înmormîntare, Veronica s-a dus la cîmitir, i-a pus pe mormînt niște flori cu o panglicuță albastră pe care scria „La revedere”.

VERONICA : Și asta se știe? Cum ați aflat?

LIVIA : Dumneata și cu domnul Eminescu să faceți cum spun eu.

EMINESCU : De acord. Eu mă duc la Bellu.

CARMEN SYLVA : Vă bateți joc de mine? Cum îndrăzniți?

LIVIA : Nu-i adevărat. Toți resimțim emoția cu care dumneavoastră vreți să știți, adică să aflați ceva... Împărtășim cu toții sentimentele dumneavoastră.

CARMEN SYLVA : N-am nici un fel de sentimente. Vreau să aflu ce este în mințile voastre. Vreau să fiți de acord că domnul Eminescu nu putea scrie „Pe lingă plopul fără soț” pentru altcineva decît pentru mine.

CARAGIALE : Cît dați ?
 CARMEN SYLVA : Extraordinar !
 CARAGIALE : Mă confundați, doamnă, eu sunt un biet actor din Transilvania. Eu nu v-am vîndut nimic și nu vreau să vă vînd nimic.
 CARMEN SYLVA : Afară ! Ieșiți afară ! Să rămînă Livia. Așteptați să vă cheme ea.
 (Actorii ies.)
 CARMEN : Am pierdut partida, nu-i așa ?
 LIVIA : Nu prea înțeleg.
 CARMEN SYLVA : Nu numai că înțelegi, dar mă și compătimești.
 LIVIA : Doamnă, n-are rost să exagerați.
 CARMEN SYLVA : Crezi că nu vor să joace la palat ?
 LIVIA : Așa e. Fiind transilvăneni, oricum nu sunt supuși dumneavoastră.
 CARMEN SYLVA : Dar au venit să joace teatru. De ce să nu joace și la palat ? Cheam-o pe Veronica.
 LIVIA (aducînd-o pe Veronica) : Pofțiți.
 CARMEN SYLVA : Ce să vă ofer ca să jucați la palat ?
 VERONICA : Nimic.
 LIVIA : Promiteți-mi că-i veți lăsa liberi.
 CARMEN SYLVA : Bine. Să joace unde vor, dar vreau să văd eu înainte ce vor să joace.
 LIVIA (cître Veronica) : Acceptați ?
 VERONICA : Eu aș accepta, dar n-o să-i placă.
 CARMEN SYLVA : Ce vă pasă vouă dacă o să-mi placă sau nu ?
 LIVIA : Doamnă, Veronica a murit la Văratec, la minăstire. Se zice că s-ar fi sinucis.
 CARMEN SYLVA : Ce-mi ascundeți, de fapt ?
 LIVIA : Nimic. Se vorbește acolo că... oamenii vorbesc...
 VERONICA : Doamnă, în piesa noastră domnul Eminescu apare la Văratec și Veronica se duce noaptea în grădină și se-nțîlnește cu domnul Eminescu...
 CARMEN SYLVA : Și ce-i rău în asta ?
 LIVIA : Doamnă, în vremea aceea trupa lor se afla prin părțile Neamțului.
 CARMEN SYLVA : Așa e ?
 VERONICA : Da, Veneam dinspre Cernăuți.
 CARMEN SYLVA : Dumneata ai fost la minăstire la Văratec ?
 VERONICA : Am fost. Am fost la mormîntul doamnei Veronica Micle.
 CARMEN SYLVA : Și crezi ceva din ceea ce se spune ?
 VERONICA : Joc într-o piesă, doamnă. Mergem cu trupa de colo-colo și joc ceea ce mi se spune să joc.
 CARMEN SYLVA : Livia, adu-l pe Eminescu. (Livia îl aduce pe Eminescu.) Dumneata, domnule, ai fost la minăstirea Văratec ?
 EMINESCU : Am fost cu trupa, în august.
 CARMEN SYLVA : Vreți să-mi povestiți și mie ce s-a întîmplat acolo ?
 EMINESCU : Noi nu știm exact ce s-a întîmplat acolo, noi știm ce se întîmplă în piesa noastră.
 CARMEN SYLVA (către Livia) : Tu știi ce s-a întîmplat acolo ?
 LIVIA : Acolo, după cîte știu eu, s-a întîmplat ce se întîmplă în piesa lor.
 CARMEN SYLVA : Vreți să-mi arătați și mie ?
 VERONICA : Trebuie să-l întrebăm și pe ceilalți. Nimeni din trupă nu face nimic fără ceilalți.
 CARMEN SYLVA (către Livia) : Cheamă-i și pe ceilalți.
 CARMEN SYLVA : De ce sușoțiți ?
 ARISTIZZA : Lipsește cineva.
 CARMEN SYLVA : Cine lipsește ?
 ARISTIZZA : Lipsește cineva din trupa noastră.
 CARMEN SYLVA : Cine ?
 ARISTIZZA : Groparul.
 CARMEN SYLVA : Cum, groparul cu care am vorbit azi-dimineață e actor din trupa voastră ?
 ARISTIZZA : Nu, doamnă, noi nu știm cu cine ați vorbit dumneavoastră azi-dimineață, lipsește groparul din trupa noastră.
 CARMEN SYLVA : Cine-i groparul din trupa voastră ?
 ARISTIZZA : Candiano Popescu.
 CARMEN SYLVA : Livia, adu-l, te rog, pe Candiano Popescu.
 LIVIA : E inutil, doamnă. În piesa lor nu apare nici un Candiano Popescu. Așa e piesa.
 CARMEN SYLVA : Vrei să spui că dinșii joacă teatru cu mine ?
 LIVIA : Dumneavoastră le-ați ecrut.
 CARMEN SYLVA : Livia, te rog, povestește-mi oum a murit Veronica Micle.
 LIVIA : Veronica Micle a plecat de la București și s-a dus la Tîrgu Neamț. De la Tîrgu Neamț, unde are o casă, peste drum de casa ei aflîndu-se plopii fără soț în curtea școlii, s-a dus la minăstirea Văratec. Acolo a întîmpinat-o stareța.
 CARMEN SYLVA : Cine-i stareța ?
 LIVIA : Cum, cine ? Doamna Aristizza Romanescu.
 CARMEN SYLVA (către Aristizza) : Tu ești stareța ?
 ARISTIZZA : Da, doamnă. Ce vă miră ?
 CARMEN : La dumneata nu mă mai miră nimic. Deci, dumneata ai întîmpinat-o pe doamna Veronica. Cum i-ai zis ?
 ARISTIZZA : Nu i-am zis nimic.
 CARMEN SYLVA : Și ce-ați făcut ?
 ARISTIZZA : Am dus-o într-o chilie liberă și am lăsat-o să se culce.

CARMEN SYLVA (cătore Veronica): Așa a fost?

VERONICA: A mai fost ceva. M-a prevenit că se vorbește în minăstire că la miezul nopții vine un drumeț care spune poezii și să nu mă sperii că nu-i nimic adevărat.

CARMEN SYLVA: Și a venit drumețul?

VERONICA: Care drumeț, doamnă? Eu eram cu trupa, eram toți laolaltă.

CARMEN SYLVA: Nu vrei să spui.

VERONICA: Vă referiți la piesă?

EMINESCU: Doamnă, în piesă eu spun niște poezii în timp ce Veronica încearcă să adoarmă.

CARMEN SYLVA: Ce poezii spui dumneata?

EMINESCU „Sara pe deal”, „Atît de fragedă” și „Pe lingă plopii fără soț”.

CARMEN SYLVA: Și Veronica ce face?

VERONICA: Eu stîng și aprind lumina.

CARMEN SYLVA: Și nu spui nimic?

VERONICA: De două ori spun „Nu înțeleg, Mihai”, iar a treia oară spun „Am înțeles, Mihai, vin și eu” și ies în grădină.

CARMEN SYLVA Pot să văd și eu scena asta?

VERONICA: Alci? Fără decor?

CARMEN SYLVA: Ce decor vă trebuie?

VERONICA: O luminare.

CARMEN SYLVA: Livia, dă-i, te rog, o luminare. (Livia îi dă un sfeșnic cu o luminare.) Acum ce mai vrei?

VERONICA: Să vă duceți într-un colț, să vă așezați într-un jilț ca să pot să mă așez pe canapea.

CARMEN SYLVA (ducîndu-se și așezîndu-se într-un jilț): Mai e ceva?

CARAGIALE: Mai e. (Culege cîteva sfeșnice și le dă celorlalți.)

CARMEN SYLVA: Ce vreți să faceți?

CARAGIALE: Eu sint regizorul. Și totodată maestrul de lumină.

CARMEN SYLVA: Ascult.

CARAGIALE: Cînd Veronica stînge lumina aprindem noi luminările. Cînd stîngem noi luminările, o aprinde Veronica pe a ei. Numai că-n piesa noastră, noi aprindem luminările la feastră, în spatele decorului, astfel ca lumina să se vadă în curte, iar alci n-avem cum face asta.

CARMEN SYLVA: Nu puteți lua paravanul acela și să vă ascundeți toți după paravan?

CARAGIALE: Ba putem. Să mai zică cineva că n-au și reginele idei.

CARMEN SYLVA: Dumneata vei fi spînzurat primul.

CARAGIALE: Bufonii nu pier niciodată, doamnă.

CARMEN SYLVA: Dumneata vei fi o excepție.

LIVIA: Doamnă, ei nu-s în puterea dumneavoastră. Ei sint transilvăneni. Nu-i puteți pedepsi niciunul.

CARMEN SYLVA: Tremuri pentru viața lor?

VERONICA: Doamnă, îmi dați voie să mor sau nu?

CARMEN SYLVA: Începeți!

(Veronica stînge lumina, și se lungește pe canapea; în același timp se aprind luminările după paravan și se aude vocea lui Eminescu recitînd „Sara pe deal”.)

VERONICA (sculîndu-se și aprinzînd lumina): Nu înțeleg, Mihai! (Stînge lumina și încearcă din nou să adoarmă; se aprind din nou luminările după paravan și se aude vocea lui Eminescu recitînd „Atît de fragedă”; Veronica se scoală din nou, aprinde lumina.) Nu înțeleg, Mihai! (Veronica stînge lumina, încearcă să adoarmă, se aprind din nou luminările după paravan și se aude vocea lui Eminescu recitînd „Pe lingă plopii fără soț”; Veronica aprinde lumina.) Am înțeles, Mihai! Vin și eu! (Se duce și ea după paravan, unde se stîng luminările.)

CARMEN SYLVA (după un minut de tăcere): Ce doriți de la mine ca să nu mai jucați niciodată piesa asta? Ca să nu vă mai îmbrăcați niciodată cu straietele acestea și să nu mai aud niciodată de voi?

CARAGIALE (după un minut de tăcere). Dumneavoastră v-ar plăcea să faceți parte din trupa noastră?

CARMEN SYLVA: Chiar credeți că nu v-aș putea pedepsi?

CREANGĂ: Nu credem asta. Dumneavoastră puteți pedepsi și apa pentru că e apă, și focul pentru că e foc și iubirea pentru că e iubire.

CARMEN SYLVA Nu, domnule, nu pot face nimic din toate acestea. Am încercat să joc un rol pentru care am fost plătită, pentru că voi ați cumpărat monarhia.

SLAVICI: Nu, doamnă, noi n-am cumpărat nimic și nu răspundem pentru achizițiile lui Candiano Popescu.

CARMEN SYLVA: Dumneata abia ai ieșit din închisoare.

SLAVICI: Nu, doamnă, n-am fost niciodată închis și nici nu voi fi.

CARMEN SYLVA: Sigur că da. Dumneata ești un simplu actor. Dumneata ce spui, domnule Titu Maiorescu?

MAIORESCU: Exercițarea unui drept propriu, doamnă, nu este o infracțiune.

CARMEN SYLVA: Credeți, așadar, în tainele Romei, da? Vă considerați mai presus de toți și de toate pentru că

voi sunteți urmașii Romei. Voi sunteți urmașii Romei ?

ARISTIZZA Da, doamnă, niște răi niște fameni, i-e rușine omenirii vă zică vouă oameni.

CARMEN SYLVA Te referi la mine și la Carol, da ?

EMINESCU (*cîntă*) : Mai am un singur dor...

CARMEN SYLVA : Taci !

EMINESCU (*cîntă*) Mai am un singur dor...

CARMEN SYLVA : Ți-am spus să taci.

EMINESCU (*cîntă*) Mai am un singur dor...

CARMEN SYLVA (*către Livia*) : Livia, asta-i o doină ?

LIVIA : Da, doamnă, e o doină.

CARMEN SYLVA Și numai voi știți ce-i o doină, da ?

LIVIA : Da, doamnă, numai noi știm ce-i o doină.

EMINESCU (*cîntă*) : Mai am un singur dor...

CARMEN SYLVA (*tot către Livia*) : Și voi vreți să cîntați doina aici, da ?

LIVIA (*cîntă*) : Mai am un singur dor / În liniștea serii...

TOȚI (*fără Carmen Sylva*) : ...Să mă lăsați să mor / La marginea mării...

CARMEN SYLVA (*cîntă*) : Wenn in Vergessens Dunkel...

EMINESCU : Taci !

CARMEN SYLVA Ich bald entschlafen bin...

EMINESCU : Taci și-ascultă doina.

MAIORESCU Nu, Mihal, te-am rugat. (*Către Carmen Sylva.*) Doamnă, dacă vreți (*scoate o funie din buzunar*) dacă vreți dumneavoastră, îl legăm și-l ducem la ospiciu. (*Grupul se apropie de Eminescu.*)

CARMEN SYLVA N-o să-i puteți duce pe toți la ospiciu.

MAIORESCU : Ba da, doamnă, pe toți cei care cîntă doina, pe toți cei care rid, pe toți cei care dansează li vom duce la ospiciu.

CARMEN SYLVA : Nu, nu, n-o să-i duceți, voi știți, voi puteți rîde despre orice, n-am crezut, pînă nu v-am cunoscut. Acum m-am convins că ironiile voastre au un sens și că nimic nu vă poate opri. Spuneți-mi, voi vă credeți nemuritori ?

TOȚI Noi, doamnă ?

C O R T I N A